

В.П.ПОЛОВИНЧУК

**ЛЮБОВ
ПЕДАГОГІЧНА**

Вінниця – 2011

Половинчук В.П. Любов педагогічна. Повість. Вінниця: Саміздат. – 2011. - 111с.

Романтика та буденність життя студентів і викладачів одного з університетів сучасної України у новому творі академіка В.П.Половинчука. Повісті «Від хулігана-пастушка – до академіка», «Закоханий хабарник», «У кожного своя доля» та роман «Любов зла – полюбиш...» вийшли з друку у 2010-2011 рр.

В.П.ПОЛОВИНЧУК

ЛЮБОВ
ПЕДАГОГІЧНА

П О В І С Т Ь

Вінниця -2011

**Присвячую славному колективу Вінницького
Національного політехнічного університету**

Кохання, кохання
З вечора до рання.
Як сонечко зійде,
Як сонечко зійде,
Кохання відійде...

Народна пісня

Г А Р І К

З розчинених дверей студентської аудиторії навіть на першому поверсі було чути дуже голосні роздратовані нотації заступниці декана з навчальної роботи Сусани Данилівни. Студенти давно звикли до такої майже постійної манери розмовляти з ними і не звертали на те особливої уваги. Сусана працювала на цій посаді уже біля десяти років. Написати кандидатську дисертацію самостійно ніяк не виходило. Часті нагадування з цього приводу наукового керівника її декана Гурія дуже нервували. Декан погрожував перевести у звичайні старші викладачі. З чоловіком давно розійшлася. Сама ростила хлопчину. Середнього зросту і звичайної статури, білява, з великими завжди підмальованими блакитними очима, у яких зразу ж читалася прихована смутна самотність, Сусана привертала увагу чоловіків. Постійного залицяльника-коханця не мала, що надзвичайно дратувало. Хоча б який-небудь, без особливої зовнішності, але ж повинен бути. І зовнішність милого, на відміну від чоловіків, для жінки найчастіше не має особливої ваги. Без чоловічої уваги і ласки жінка вважає себе якоюсь неповноцінною, може швидко впасти у депресію, почати хворіти нервовими розладами.

Таку невлаштованість і невизначеність вона з неприхованою злістю і якоюсь неприродною насолодою постійно виливала на

студентів, які були винні лише у тому, що закохані, молоді, завзяті, енергійні і «від сесії до сесії живуть студенти весело».

Цього разу ніяк не можна було зібрати студентів на репетицію хору перед університетським оглядом художньої самодіяльності. Сусана була відповідальна за факультетський хор. Сама співала так собі. На цей раз основне завдання – виставити на огляд хоч якийсь хор, було під загрозою зриву. Студенти безсоромно «виторговували» відгули від занять без відпрацювань, кращі оцінки, направлення до студентського профілакторію.

-Вчора на репетиції хору не було Прокача, Смирнової, Мірошник. Чому не прийшли? Ми ж з вами домовилися не пропускати! – голосно розпиналася роздратована і почервоніла Сусана.

-У мене було чергове за розкладом тренування з баскетболу. Тренер посилено готує нас до змагань. Я так стомився, що після тренування зразу ліг спати, - безпечно відповів Прокач і проспівав:

Ой, гаю, гаю,
Гаю розмаю.
Люблю дівчиноньку.
За що - не знаю.

-Я відпрацьовувала лабораторну роботу з хімії. З-за репетиції минулого разу пропустила заняття і попала у боржники. Невже, Сусано Данилівно, ви не могли домовитися, щоб мені просто зарахували цю лабу? Якщо нас так будуть шарпати, на хор перестанемо ходити, - це задириста Смирнова.

-Наступного разу не забувайте мені сказати, у кого які заняття на час репетиції. Ми наймаємо диригента і він не може підлаштовуватись до кожного студента. А ти, Мірошник, чому не була? – роздратовано блиснула очима та повернула в інший бік свою з модною зачіскою голову Сусана.

-Мені подруги принесли компакт-диск з новим цікавим кінофільмом «Аватар». Там розповідається про надзвичайно романтичну любов землянина, який попав на іншу планету. Так захопилася цим кінофільмом, що коли глянула на годинник – репетиція давно закінчилася, - тихо відповіла і опустила голову зняковіла низенька повногруда Мірошник.

-Після наступного пропуску репетиції будеш розповідати про цей кінофільм декану, - відрубала Сусана. – І взагалі я не розумію вашої безпечності. Огляд художньої самодіяльності через тиждень. А у нас ще далеко не все готово. Сьогодні о чотирнадцятій годині щоб усі були. І під час обіду не наїдайтеся – потім важко співати.

-При нашій стипендії дуже не наїсишся. А за тиждень студент може вивчити китайську мову, не те, що якусь пару-другу пісень. Чого ви, Сусано Данилівно, так сильно хвилюєтеся? У нас навіть завідувач кафедри Гарій, що давно співає у хорі, не хвилюється. Каже, за день перед оглядом будемо репетувати до самого ранку – і все наздоженемо, - спокійно відповів високий, чубатий, завжди веселий студент Савицький.

-Давайте не жартувати. Сьогодні усім бути! – грізно промовила Сусана і швидко вийшла з аудиторії.

У неї взагалі при розмовах зі студентами вигляд майже завжди був грізний і невдоволений. «Одні ледарі і бездарі! Як вони пройшли великий вступний конкурс?», - знову промайнуло у голові

На шляху до свого кабінету вона зіткнулася з Савою Петровичем Гарієм. Це був вище середнього зросту, русявий, трохи повноватий чоловік років під п'ятдесят. За невимогливість на екзаменах та якусь клоунівську вдачу студенти, що часто давали влучні прізвиська викладачам, Гарія за очі глузливо називали Гаріком. Завідувачем кафедри його вибрали зовсім недавно. Кабінету окремого не мав і сидів разом з викладачами. Гарік щось тихо наспівував і, коли побачив Сусану, якимось особливо поглянув на неї:

-Сусано Данилівно, чому ви така сьогодні стурбована? Чарівна, молода, мрійлива жінка не повинна так багато уваги приділяти роботі. А то зморшки на лиці з'являться! Чим веселіше виглядатимете, тим привабливіше будете. Академік Норбеков пише: «Веселий – здоровий, щасливий – красивий!» Пряма статура, постійно невелика посмішка на обличчі, опущені плечі – ось у чому здоров'я і краса. Відкиньте негативне мислення. Навіть у негативному завжди знаходьте позитив!

-Вам добре казати. А я хор не можу зібрати на репетицію. Студенти ще й посилаються на вас. Що в останню ніч попрацюємо. Я вас дуже прошу – допоможіть, а то декан знищить мене.

-Добре! На чотирнадцяту годину усі будуть. Чому ви мені раніше про це не сказали. У кабінеті з викладачами постійно гамірно. Я там буваю мало. З паперами працюю в основному вечорами вдома. Тому у робочий час між парами я вільний.

-А ви переходьте до мого кабінету. Там місця обом хватить. І комп'ютер з принтером завжди під руками.

«Цей Гарік ще виглядає нічого! В очах чарівний блиск. Може з ним щось зметикується. Скільки я можу бути без чоловіка. Так можна забути і про інтим», - подумала жінка.

Гарік уже наступного дня перебрався до її кабінету. Особливих робочих речей у нього не було. Лише декілька папок з необхідними паперами. Вся документація – у методистки кафедри. Там стояла велика шафа і кілька десятків папок. Гарік ще добре й не познайомився зі змістом усіх. Він всю надію покладав на методистку, яка тут давно працювала і сама вирішувала із заступником декана та навчальним відділом університету практично всі питання. Кількість паперів чомусь постійно зростала.

-Як добре, Сава Петровичу, що ви перейшли працювати до мого кабінету. А то і не було з ким порадитися. Стіл поставте так, щоб було зручно нам з вами тихо розмовляти. Адже в коридорі можуть почути наші розмови.

-Так у нас з вами хіба буде час на якісь таємні теми? – невпевнено здивувався Гарік, - Тут же стільки багато роботи. Я вчасно майже нічого не встигаю зробити.

Колега Левицький каже, що зав кафедри – це посада, об яку в першу чергу всі витирають ноги. Навіть методисти навчального, заочного та інших відділів. Вдома дружина вимагає елементарної уваги. А у мене постійно немає часу.

-А дружина ваша де працює? – поцікавилася Сусана.

-В професійно-технічному училищі харчових технологій викладає обладнання харчового виробництва. Наобідається там з учнями і вдома нічого їсти не хоче. Перші блюда їмо не кожного дня. Тому товстішаємо обоє. Хотілося б, щоб вона була стрункіша, як ви.

-Дякую, що звернули увагу на мою не таку вже й досконалу фігуру. Дуже хочеться ще подобатись чоловікам.

Я буду вам в усьому допомагати. Не встигатимемо у робочий час – зробимо після роботи. Моя мати уже на пенсії, весь час з внуком.

Та він у мене майже дорослий. Тому додому я не дуже поспішаю.

Використовуйте на повну потужність комп'ютер. Паперу мені виділяють багато. Нам хватить. Не вистачить – принесуть студенти. Не можеш скласти залік – принось пачку найкращого паперу.

-Так це ж елементарний хабар! – здивувався Гарак. - Ви можете потрапити у дуже незручне положення – залежність від студентів. Студенти перестануть нормально учитися.

-Яка нам різниця! Навчаються вони не для нас, а для себе.

-Але ж ми одержуємо зарплатню за те, щоб їх чомусь навчити. Щоб одержані знання потім використовувати у майбутній роботі.

-Благаю вас! Он наша студентка, що закінчила вчорік магістратуру, працює продавцем у кіоску. Дуже їй потрібні ці знання? Більшість студентів після закінчення вузу за спеціальністю не працюють. Правознавців, юристів, економістів готують майже у кожному навчальному закладі. Їх зараз в десятки разів більше від потреби. Знаючи про це, студенти не хочуть учитися. На лекції з них ходить менше половини. Частина раді виконати для викладача любую роботу, купити посібники, методичні вказівки, навіть заплатити елементарного хабара, щоб не складати залік, екзамен, а просто так одержати оцінку. Особливо це стало показовим з впровадженням Болонської системи навчання. Набрати високі бали важко. Потрібно систематично учити матеріал. А не хочеться. Тому ідуть на приховані і неприховані хабарі. В минулому році у Харкові за хабарі було засуджено доцента електротехнічного університету. У нас два роки назад одного професора, що заставляв кожного студента купувати навчальні посібники, звільнили з роботи.

Звичайно, більшість студентів нормально навчаються без всяких хабарів. Але таких з кожним роком все менше і менше.

-Це сумно слухати. Краще розповім вам більш цікаве - про Поля Брегга та його дев'ять природних лікарів. Брегг – відомий американський проповідник здорового способу життя, фізіотерапевт. Читав лекції по всьому світу. Прожив 94 роки. Мав п'ятеро дітей, сім внуків і дванадцять правнуків. Випадково, плаваючи в океані у такому поважному віці на дошці!, потонув.

Ось про яких природних лікарів він все життя наполягав:

1-й. Сонячне світло. Геліотерапія. На сонці бажано побути до години щодня. Влітку з покритою головою та у легкому одязі. Не

підсмажуватися годинами. У місцях, де родимі плями та потемніння, може виникнути рак шкіри.

У Польщі кажуть – що занадто, то не здорово!

2-й. Свіже повітря. Більше часу перебувати на свіжому повітрі. У приміщенні, де повітря забруднене у 50-100 разів більше, ніж зовнішнє, постійно застосовувати очищувачі, чи значно краще - перетворювачі повітря типу «FreshAir». При цьому вбиваються бактерії, мікроби, віруси. Повітря наповнюється негативними іонами кисню, яких повинно бути вдвічі більше, ніж позитивних.

3-й. Чиста вода – 2-2,5 літри на добу. Дуже бажано – дистильована! Вона надзвичайно чиста, але без необхідних організму мікроелементів. Потрібно споживати більше свіжих соків, фруктів, овочів, що містять мікроелементи органічного походження, які пройшли через рослину. Лише вони з користю засвоюються. У звичайній воді солі та хімічні сполуки мінерального походження, що не засвоюються, накопичуються в організмі і призводять до різних хвороб. Особливо страждають суглоби.

4-й. Раціональне харчування – роздільне. Рослинна їжа повинна складати до 60-70%. Не переїдати.

Менше з'їси - довше проживеш!

5-й. Голодування. Це єдиний природний ефективний метод очищення від токсинів. Одну добу на тиждень, три-чотири доби підряд раз на місяць. При цьому пити лише одну чисту воду.

6-й. Оптимальне постійне фізичне навантаження – посильна фізична робота, фізичні вправи, ходьба.

7-й. Своєчасний якісний відпочинок – 7-8 год. на добу. Після обіду бажано годину поспати.

8-й. Хороша постійна статура (осанка) – прямий хребет, опущені плечі, невелика усмішка. Сидячи, ніколи не закладати ногу на ногу – стискаються артерії, раптово зростає артеріальний тиск! Більшість серцевих нападів та інфарктів відбувається, коли людина спокійно сидить, заклавши ногу на коліно іншої ноги.

9-й. Розум – постійне позитивне, дуже бажано веселе мислення (що тренується – те розвивається!).

Негативне мислення призводить до стресів та синдрому хронічної втоми. А надалі – до звуження судин, головних болів, гіпертонії.

-Дуже цікаво! Де ви це вчитали? – схвильовано Сусана.

-Мені розповів наш доцент. Він у Інтернеті прочитав чудові, як на його думку, цікаво і дуже емоційно написані книги Брегга «Шокуюча правда про воду і сіль» та «Чудо голодування». Брегга, що хворів на початку минулого століття на туберкульоз, вилікували саме ці чудові природні лікарі. Адже тоді туберкульоз не лікували. Від страшної хвороби померли Чехов, Леся Українка, Михайло Коцюбинський, Максим Горький. Вони лікувалися в Італії, Єгипті, Криму, Грузії – нічого не допомогло. А Брегга вилікували у Швейцарії дистильованою водою, голодуванням та чистим альпійським повітрям.

Як пише Брегг, найкраще, що ви зробите для свого здоров'я, - це коли купите дистилятор та соковижималку!

-То ви уже застосовуєте ці методики здорового способу життя?

-Поки що ні. Дружину ніяк не можу налаштувати. Вона все не має часу. Давайте разом з вами поспробуємо?

На цьому ґрунті вони незабаром близько зійшлися. Було б взаємне бажання. А привід завжди можна знайти.

Гарій на дипломних проектах заочників «знайшов» кошти і купив дистилятора. Тайванський прилад на 4 літри поставили прямо у кабінеті. Наливали води безпосередньо з-під водопровідного крана, вмикали на ніч. Вранці у прозорій пластмасовій ємності уже була готова дуже чиста вода, якої хватало для обох на весь день. Можна було ще додому налити по півлітровій пляшечці. На дні дистилятора залишалася невелика кількість забрудненої маслянистої рідини та слабкий пригар. На стінках – накип.

-Бачите, з чим би ми пили воду без дистилятора. На дні - нітрати, фосфати, важкі метали, нафтопродукти та інші забруднення. Крім того, лише процес випаровування та конденсації, який відбувається у дистиляторі, відновлює необхідну для людського організму природну структуру води. Вода під дією різних негативних чинників міняє свою структуру. Стає спотвореною. Ще можна відновити природну структуру води шляхом заморожування. Але дистильована вода не містить так необхідних для організму мікроелементів. Вони є в фруктах і овочах. Ось чому потрібно їсти побільше овочів та фруктів і пити соки. У вас є соковижималка?

-Є, звичайно. Ми осінню робимо багато соку з яблук, - зачаровано з широко розкритими очима слухала розповідь Сусана.

-Я буду купувати фрукти, а ви вдома робитимете сік. Його дуже бажано пити свіжим. Консервованій втрачає частину мікроелементів. Так само, не бажано пити консервовані соки з магазину. В них є хімічні добавки, які можуть бути шкідливими. Консерванти, ароматизатори, поліпшувачі.

У Луці-Мелешківській під Вінницею українсько-австрійська фірма на орендованій землі вирощує у великій кількості полуниця, суниця, смородину, яблука. Тут же виробляють густі концентровані фруктові соки. Відправляють все цистернами до Австрії. А до України звідти поставляють уже консервовані розфасовані у пакети соки. Наскільки вони безпечні для людини – ніхто не перевіряє. Владі потрібні лише податки від фірми.

-Але ж фірма дає у сезон збирання роботу багатьом людям.

-Так! Та робочих місць було б значно більше, якби був побудований завод для виготовлення і розфасовки соків саме у Вінниці. І контроль за якістю цих соків був би значно ефективнішим. А з України роблять сировинний придаток Європи. Вивозять залізну руду, зерно, ліс, метал, хімічну сировину. Та не готові вироби, як робить весь цивілізований світ. Тому безробіття, низька зарплатня.

Така недалекоглядна політика призвела до зубожіння населення.

-Але поки є студенти, ми з вами живемо порівняно непогано. У мене великий сучасний телевізор, гарна пральна машина. Я недавно купила синові ноут-бук. Підключилися до безлімітного Інтернету. Син уже перестав купувати компакт-диски до відика. Постійно дивиться кінофільми з Інтернету.

У вас тепер теж є нові можливості. Як зав кафедри, можете собі зробити навантаження на півтори ставки. Так багато хто робить.

-Тоді буду до пізнього вечора в університеті. Дружина взагалі залучить! – виразно поглянув на Сусану.

-Не хвилюйтесь! Дистилятор же у нас в кабінеті.

З такими напівжартівливими розмовами вони зближувалися все більше. Сусана боялася підганяти події: «Він такий неординарний. Багато читає. Лише одна розмова про природних лікарів Брега багато чого коштує. Постійно купує апельсини, лимони, мандарини, банани для соків. Я стала не так стомлюватися. Майже перестала

вживати свинину. Чудово себе почуваю. Тягне на подвиги. Гляну на нього і починаю тремтіти. Але від нього першого кроку можна чекати довго». Думки роїлися у гарненькій голові і не давали спокою. Відволікалася під час роботи. Та коли Гарік у перервах чи після занять заходив до кабінету, у Сусани частішав пульс. Вона ледве стримувала себе від нерозсудливого кроку. Розуміла – тут потрібна особлива тактична обережність і розсудливість.

Незабаром трапилася нагода, яку вона використала сповна.

У одного старшого викладача був ювілей. Накрили стіл після роботи прямо в лабораторії. Це наказом ректора заборонялося. Але без великої випивки робилося майже на кожному факультеті. Лунали тости. Сусані особливо сподобався вітійуватий подібний до грузинського тост Гаріка. В кінці роботи всі зголодніли. Випили трохи вина. Хто хотів – по пару чарок горілки. Бутерброди закінчилися і Сусана з Гаріком пішли до кабінету одягтися.

-Гарно привітали колегу. Особливо подобається, що мало пили, - промовив весело Гарік і пішов налити води у дистилятор.

Коли повернувся і ввімкнув прилад, глянув на Сусану. Вона стояла посеред кабінету із заплющеними очима. Через мить тихо схвильовано промовила:

-Це вище моїх сил! Думайте, що хочете, але сьогодні ви мій.

Сусана розкрила очі, швидко підійшла до дверей, замкнула ключем, повернулася до Гаріка і вони злилися у довгому блаженному поцілунку. Поцілунок їй здавався настільки солодким, ніби це було вперше, ніби після важкої задухи вдихнула рятівну порцію надзвичайно свіжого, ароматного, гірського повітря. Груді налилися силою і піднялися, всередині все затремтіло. Вона на мить відірвалася і знову, як після тривалої спраги, прилинула до джерельної води. Цілувала очі, шию, все обличчя до безтями. Гарік теж мовчки жадібно відповідав на поцілунки. Пригорнув міцно жінку до себе. Гладив плечі, спину, стегна. Нарешті закотив спідницю якомога вище. Сусана на мить його відпустила, однією рукою щось внизу поправила. Знову пригорнулася до Гаріка і вони злилися в одне ціле. Без всяких слів. Коли нарешті відірвалися одне від одного, вона опустила спідницю, пригладила на голові волосся і подивилася у радісні очі Гаріка. Обоє мовчали.

«Невже нарешті це сталося? – не вірила до кінця Сусана. – У службовому кабінеті. Умов зовсім ніяких немає. Студенти можуть ненароком підглянути. І піде розголос по факультету та університету. Декан не пробачить! Що буде, то буде! Кожна жінка має право на коханого чоловіка. Свого, чи чужого, це за великим рахунком особливого значення не має».

З того вечора Гарік з приводу, чи без нього все частіше затримувався на роботі. Казав дружині - то ректорат, то вчена рада, а то методологічний семінар, концерт, чи огляд художньої самодіяльності. Різних заходів у навчальному закладі проводилося багато. А він зав кафедри, учасник хору. Повинен бути на всіх. Йому за це платять хоч і невелику, але додаткову зарплатню.

Відкритих лекцій викладачів не планував і майже не проводив. Лише перед виборами за конкурсом. Занять викладачів не відвідував, хоч у журналі там щось з цього приводу писав. Секретарем кафедри працювала досвідчений методист. Справи вела зразково. Протоколи кафедри та різні необхідні виписки писала учений секретар-доцент. Гарік лише підписував, майже не читаючи. Різні звіти переписував зі старих, міняючи дати та прізвища. Ці звіти у відділах університету майже не читали. Тому зауважень по роботі було зовсім мало.

З наступного навчального року зробив собі півтори ставки. За лишні пів ставки гроші дружині не приносив. Все йшло на коханку.

Гарік з дружиною давно планували купити легковий автомобіль. Нарешті купили десятирічного «Фольксвагена». Авто було у хорошому стані. Стало значно легше їздити до родичів у село. Та рідко, щоб не зустріти знайомих, час від часу Гарік почав возити Сусану то до лісу, то на якесь далеке озеро. У вихідні, коли «приїхали на заняття заочники». В будні дні влітку під час його відпустки, коли дружина була на роботі. Осінню пару разів їздили «по гриби». Такі поїздки обох коханців надихали. Продуктів на дві-три години відпочинку не брали. Гарік купував хороший кон'як, коробку цукерок, якесь печиво та пару апельсинів, чи яблук. Сусана любила сливи, абрикоси. Їздили, звичайно, у безлюдні, «дикі» місця. У затишному куточку розгортали покривало. Насолоджувалися навколишнім краєвидом. Природа ніби співчувала коханцям. Навколишні куці та верболози захищали від

сторонніх очей. Птахи навкруги виспівували. Особливо в травні-червні соловейко. У місті його було чути дуже рідко. А тут так заливався та витьохкував, що Сусана слухала з відкритим ротом. То зозуля натхненно нараховувала їм роки щасливого життя. То сойка недалеко сяде і заглядає, хто це порушив її спокій. Чи дятел вистукує вгорі свою чечітку.

Особливо полюбляли їздити на далеке озеро. Грунтова дорога така, що після дощу не проїдеш. Там навіть рибалок ніколи не зустрічали. Спокійна гладь завжди чистої прозорої води. По воді швидко, майже не рухаючи лапками, пересуваються великі комарі. З одного стебла осоки на інший перелітають у ігрищах різнобарвні бабки. По березі – незаймані кущі верболозу. Не потоптана свіжа трава. Високе голубе небо. А навколо поля пшениці, жита, чи ячменю. Жайворонки високо у небі радіють ясному сонячному дню і виспівують свої, тільки їм зрозумілі пісні. Милувалися дикими качками. Під осінь часто качки виплавали на чисте плесо зі своїми пухнастими уже почорнілими каченятами. Качка побачила людей і крякнула. Каченята полохливі, та не відстають і тримаються у «кільватері» за сміливою качкою. Переплили швидко плесо і знову сховалися у густому, ще зеленому очереті.

Випивали зовсім мало. Гарік – чисто символічно. Адже потрібно було їхати автомобілем. А Сусана після другої чарки за допомогою Гаріка роздягалася і вони поринали у блаженство. Гарік любив розглядати оголену коханку.

-Яка ти прекрасна! Кожного разу не можу надивитися на тебе. Такі чудові груди, стегна, ноги! Чому ми не зустрілися у молодості! Таке щастя пройшло мимо нас. А тепер я не можу залишити свою дружину. У нас троє чудових дітей. Вони відмовляться від мене, - промовляв з сумною усмішкою щасливий Гарік, цілуючи усю палаючу Сусану з голови до п'ят.

-Не пощастило у молодості – наздоженемо тепер. Та нам потрібно бути надзвичайно обережним. Нас же знають у місті багато людей. Будемо зустрічатися десь у придорожньому кемпінгу, готелі, чи на квартирі.

-На квартирі можуть шантажувати. Прийдуть пару молодиків і вимагатимуть за нерозголос декілька сотень доларів. Так було з одним моїм знайомим. Йому тоді відбили охоту до такої

романтики. Наступного разу поїдемо до невеликого замиського готелю. Їх зараз багато на узбіччях доріг.

У готелі Гарік сказав адміністратору, що приїхав на бізнесові переговори разом з секретаркою. Партнери через годинку прибудуть. А їм ще потрібно підготувати деякі папери. Адміністратор з розумінням подивилася на значно молодшу «секретарку», взяла гроші і подалі ключ від номера.

-На другому поверсі перші двері зліва, - сказала байдуже.

У невеликому номері чисто. Широке низьке ліжко. Столик з двома стільцями. Настільна лампа. Окремо умивальник і туалет. Сусана зразу звернула увагу на постіль:

-Білизну не поміняли після минулих гостей. Що робитимемо?

-Піду попрошу постелити чисту білизну, - запобігливо Гарік.

-Так ми ж приїхали на бізнесові переговори. Що подумують? - з сарказмом Сусана. - Ось наш готельний ненав'язливий сервіс. За що платимо гроші? Нам під одіяло не лягати. І так, обіцяю, буде жарко. Ляжемо на зовнішній бік ковдри.

Навіть у прохолодному готелі їм дійсно ставало жарко. Сусана була нестерпна, запальна, вигадлива. Після всього виснажений Гарік ще довгенько лежав оголений і з відвертою насолодою розглядав коханку, яка виходила з умивальної. Сусані такі розглядини дуже подобалися. Вона підійшла до прикритого фіранкою вікна. Повернулася до Гаріка спиною.

-Де ти встигла так красиво засмагнути?

-Їздила зі студентами на тиждень до Одеси на практику і там накупалася та підсмажилася. Давай поїдемо обоє на море, - повернулася до коханця.

-Потрібно подумати. А тепер знову іди до мене. Погріємося. Починаю без тебе мерзнути.

Адміністратору Гарік спокійно сказав:

-Партнери зателефонували - по дорозі вийшла з ладу машина. Поїдемо їм назустріч. Дякую. Наступного разу теж зупинимося у вас.

У цей готель більше не заглядали. Та у інших було не краще. У одному до номеру навіть вода не була підведена. Чомусь не було рушників. Помилися газованою водою, яку принесли з собою.

Сусана не витримала такої готельної наруги і запропонувала:

-Приходь до мене додому. Син тричі на тиждень ходить на тренування у спортивну секцію на околиці міста. У нас буде вдосталь часу натішитися.

Вона ще декілька разів просила поїхати разом на море:

-Так стомилася з цими бовдурами! Відірвемося хоч на пару днів, Накупаємось, поваляємось на піску.

Вони поїхали на море всього на тиждень в кінці травня. Гарік сказав дружині, що посилають до сусідньої області агітувати студентів поступати до їхнього університету. Потрібно проїхатися по всіх школах. У обох в цей тиждень не було занять.

Вирішили далеко не їхати. Вибрали далеке невелике селище Коблево Миколаївської області. Зупинилися на самій дальній від центру селища не дуже облаштованій базі відпочинку. Людей у травні відпочиває ще зовсім мало. Тому зустріти знайомих, чого Гарік дуже побоювався, не повинні були.

Влаштувалися у невеликому будиночку з вузькою верандою майже на березі моря. Кімнатка з двома ліжками. Одне вікно із засидженою мухами фіранкою. Столик і два стільці. Вгорі підвішена оголена електролампа без плафона. Всі зручності – на дворі. Недалеко кафе, де готували навіть перші страви.

Та саме головне – поряд море! Вода чиста-чиста. На горизонті ледь видно два темних пароплави. Сусана зайшла недалеко від берега у воду по пояс і стояла, довго насолоджуючись легкими хвильками та спостерігаючи безкрайню голубу далечінь. Потім з оханням опустила у прохолодні воду і вибігла на берег.

-Там медузи! Одна велика і зо три поменше. Вони ж можуть пожалити. Ноги всі будуть у прищиках.

-А ти їх не торкайся і не бери руками. Он на берег хвиля щораз викидає стільки малих крабчиків. Як вони спритно і кумедно біжать назад у воду. Погляду не хочеться відвертати.

Сусана лягла поряд з Гаріком на підстилку. Погладила його спину мокрими руками. Пісочний чистий пляж простирався вдалечінь в обидва боки. Людей майже не було видно. Подалі якась чорна хатинка. Сказали – рибна копильня.

-Ти чому не поплавала? Холодна вода?

-Я ж не вмю плавати, - розсміялася Сасана, - коли була малою, на ставку хлопчики штовхнули мене у воду. Я так тоді налякалася, що

до цього часу боюсь води. Плавати так і не навчилася.

-Давай я тебе навчу. Адже це дуже просто.

Вони разом зайшли у воду і Гарік показав, як рухати руками і ногами, щоб триматися на воді. Він підтримував Сусану то за живіт, то за стегна. Вона невміло загрибала у воді руками. Ногами майже не працювала.

-Ти руками греби під себе. А ногами працюй, як ножицями, - зі сміхом вкотре пояснював Гарік, - і не напружуйся так. Розслабся. Не потонеш. Морська вода виштовхує на поверхню.

-Як можна одночасно працювати у воді руками і ногами? – сміялася Сусана. – Покажи мені ще раз, як ти плаваєш сам.

Гарік пропливав декілька метрів і навчання продовжувалося. Сусана знову борсалася, наковталася води, відплювалася і безнадійно махнула рукою:

-Давай відпочинемо і погріємося на сонці. А то я уже замерзла.

Вони у той день довго на пляжі не були, щоб не підгоріла шкіра. Після обіду відпочили і пішли подивитися, якої риби рибалки наловили у морі. Три рибачькі човни підпливали до недалекого причалу, що випинався у море.

Засмагли у брилях рибалки привітно показали на рибу. Улов був не дуже значний. Але у човнах в ящиках було видно бички і скумбрію. Риба підстрибувала і сріблом виблискувала на сонці. У двох ящиках – креветки. Вони були такі невиразні, мутно-прозорі.

-Як ці креветки можна їсти? – гидливо поглянула на Гаріка Сусана. – У них і м'яса не видно. Кругом одні лапки.

-Це ж одеський морський делікатес. Побачиш на базарі, скільки їх продають. Варені вони виглядають значно привабливіше.

-Краще ми купимо сушеної тарані. Коли спітнієш на пляжі - вона така смачна з пивом.

На вечерю вони брали у кафе пляшку сухого вина, якусь нехитру закуску, виносили стіл на веранду і до темноти насолоджувалися безтурботним відпочинком.

Зоряна безвітряна ніч наступала досить швидко. Та з темнотою з'являлися комарі. Вони були ненаситними і сідали на всі оголені місця. Сусана мала з собою крем від комарів.

-Зараз ми натremoся цим кремом і ще трохи побудемо на свіжому повітрі. Тут таке блаженство. Заснула б прямо надворі.

Вечір був дійсно чудовий. Тихо шуміло море. Десь позаду співав свою нескінченну таку заспокійливу пісню цвіркун. Якись птахи ніяк не могли вкластися спати. Все вигукували. Вгорі зі свистом пролетіли дикі гуси. В недалекому очереті позаду будиночка голосно крякали жаби.

-Як чудово, що ми приїхали сюди! Голова від студентів обертом кожен день ходить. А ще декан постійно капає на мозги. Вся робота по факультету на мені.

-Ти ж сама вибрала таку напружену роботу. Могла спокійно працювати старшим викладачем. Підготувалася до чергових занять, вчитала за розкладом пари – і пішла додому. Написала роз на два-три роки навчальний посібник, чи переробила якись методичні вказівки до лабораторної роботи, розробила тести для поточного контролю. Написала статтю до наукового університетського збірника. І досить. Ти ж свій предмет знаєш відмінно.

-А зарплатня? У мене тут вона вища на 20%. Сина потрібно поставити на ноги. Йому одягу і взуття міняю кожного року.

Вони заходили до кімнати і всі розмови припинялися. Сусана була нестримна і ненаситна. Мовчки вимагала такого ж від Гаріка. Лише комарів потрібно було якось позбуватися. Вони зразу ж накидалися на розпалені тіла. Приходилося обом вставати і у двері рушниками довго їх виганяти...

В одну ніч прокинулися від завивання вітру. Море грізно з шумом кидалося на беріг. У недалекому будиночку щось голосно постукувало. Можливо частково відірвалася бляха на покрівлі.

-Це шторм! Бачила, яке червоне сонце увечері заходило? У цю пору року шторми не часто, але трапляються, - заспокоював схвильовану Сусану Гарік. – Нічого страшного. Він швидко минеться.

На ранок дійсно вітер затих. Небо швидко очистилося від хмар. А море ще декілька годин хвилювалося. На пляжі вітер поперекидав усі бесідки. Валялися викинуті хвилями на берег залишки дерев, якись обломки дощок. А у одному місці – невеликого розміру загиблий дельфін. Він був у якихось морських жовто-зелених водоростях. Під переднім плавником виднілася глибока рана.

-Це молодий дельфінчик. Ще не досвідчений. Могло сильно вдарити його хвилею у шторм об каміння. Або потрапив під гвинт теплохода. У таку погоду вони, як і люди, теж дуже хвилюються,

втрачають орієнтацію. Можуть викинутися навіть на берег. Он у Новій Зеландії та Австралії кити іноді викидаються з океану десятками на берег і гинуть. Чому це відбувається – учені ніяк не можуть дослідити.

Поверталися назад через Одесу. Поїзд відходив о 23-й годині. Був час подивитися місто. Вона тут була вперше. Особливо хотіли побачити знаменитий оперний театр, Приморський бульвар, статую Дюка, Потьомкінські сходи, морський вокзал.

Сусана із захопленням розглядала мальовниче місто. У оперному театрі показували балет Чайковського «Лебедине озеро».

-Давай купимо квитки. Хоч внутрішню красу театру побачимо. До кінця вистави не будемо там. Можемо не встигнути на поїзд.

Будівлю театру недавно реставрували. Вона вважається найкращою на просторах країн СНД. Всередині все вражало чудовою художньою ліпниною, сіяло позолотою і темно-вишневим бархатом на розкішних кріслах. Парадні величні сходи з амурами, розкішна завіса сцени, величезні ажурні люстри з електролампочками у формі свічок, картини на розписаній стелі.

Сусана зачаровано затамувала подих, коли закінчили увертюру і на сцену вибігли білі лебеді. До перерви вона ні разу не повернула голови до Гаріка. У перерві з сумом сказала:

-У палаці піонерів я відвідувала гурток бальних танців. Була перспективна. Виступала у конкурсах. Але навчання у школі мені давалося важко. Мати після сьомого класу, коли у табелі було декілька «трійок», наполягла і я залишила ці чудові танці. З «трійками» далеко не поїдеш.

Осіню Сусана наполягла і вони у суботу поїхали машиною Гаріка у Софіївський парк до Умані. Дорога хоч і далеко не найкраща, але не втомила. Софіївка вражала статуями, фонтанами, бесідками, впорядкованими гротами. Чого коштує лише підземна річка з верхнього озера до нижнього. Кругом чудові квіти, екзотичні дерева. Парк наповнений птахами.

На зворотному шляху в одному місці Гарік не побачив дорожній знак і значно перевищив швидкість. Офіцер ДАІ уже чекав їхню машину. ДАІ знає, де порушують правила.

-Складаємо протокола на чотириста гривень? – запитливо подивився на Гаріка офіцер. Гарік знітився. Мовчки витяг гроші і простягнув менту. Той не відмовився. Навіть попередив:

-У Гайсині перенесли знак початку міста значно далі в бік Умані. Тому будьте там обережні – майже завжди стоїть патруль.

Гарік бачив, як Сусана стає все вимогливішою. Починає керувати їхніми стосунками. Це не подобалося, але поки що якимось мирився. Надто захопила Сусанина енергійність. Він ніби поряд з нею помолодшав на десяток років. Розумів, що їхні відносини довго таємними не будуть. Старався за межами університету зустрітися з коханкою не часто. Один-два рази на місяць. В університеті вони зверталися один до одного на «ви». В кабінеті вирішили навіть не підходити одне до одного.

Сусана на роботі давно стала значно лагідніша і добріша. В першу чергу це помітили студенти. Перестала гримати, викликати окремих студентів до кабінету на повчальні бесіди, йшла назустріч на екзаменах. Практично не робила перевірок занять викладачів. Всі таким станом речей були задоволені.

Та невдовзі Сусана «погоріла» на дипломному проекті. За гроші дала переписати і перекреслити минулорічний проект одному студенту-заочнику. Вона таке робила і раніше. Це довгий час сходило з рук. Але цього разу на державній екзаменаційній комісії декан все побачив. Щоб не було розголосу, нічого не сказав. Однак Сусану миттєво було переведено на посаду старшого викладача кафедри Гаріка. Його навіть не запитали. Поставили перед фактом. Гарік, звичайно, такого перебігу подій не бажав. Але було пізно.

Сусана позбулася окремого кабінету. А коханці так звикли постійно бачитися, що розгубилися. Особливо Сусана була у трансі. Наступного дня у коридорі пошепки сказала Гаріку:

-У вас є окрема лаборантська кімната, де розміщені лаборант з одним викладачем. Лаборант повинен постійно знаходитися і працювати у лабораторії. Викладач може перейти за твій стіл на кафедрі. А зав кафедри має право на окремий кабінет. Я з ноут-буком працюватиму у твоєму кабінеті. Зроби таку рокировку зараз же і все буде звично для нас, як і раніше.

Гарік у той же день це питання вирішив. Столи поставив у різних кутках. Телефон до кабінету спеціально не провів, щоб лишній раз

не турбували. Головою розумів – не потрібно було таке робити. Але відмовити Сусані – було вище його сил. Покладався на її досвідчену розсудливість та далекоглядність.

З часом Гарік допоміг Сусані написати і захистити кандидатську дисертацію. Сам на засіданні кафедри проговорився, що дисертація слабенька. Багато переписано і перефразовано з інших робіт. Але пройшло! Майже зразу після захисту невгамовна Сусана зажадала переводу на посаду доцента. Були викладачі з дипломами кандидатів, що давно чекали такої посади. А Сусана хотіла пройти поза всякою чергою. Проштовхував, звичайно, Гарік. Декан Гурій заяви не підписав:

-До мене доходять про неї не дуже гарні слухи. Якщо, вважаєте, вона заслуговує - ідіть самі до ректора і домовляйтеся.

Що поробиш. Ради коханки він готовий був іти навіть на ешафот!

Микола Тихонович уже майже двадцять років працював ректором одного із самих шанованих у великому місті університетів. Завжди у темному костюмі, світлій сорочці та краватці. Вище середнього зросту, високе чоло, давно сиве густе волосся їжачком, поважні повільні рухи. Доброзичливість у відносинах з підлеглими викликали повагу до нього усього колективу. Доктор наук, професор, Заслужений працівник освіти. Єдиний у місті академік Національної Академії Наук України. Він у розмові з підлеглими був розважливим, ніколи не поспішав, не підвищував голос. Завжди уважно вислухає, дасть пораду. Зауваження та вказівки робив з доброю усмішкою, по суті, ніби вибачався. І це ніколи ні у кого не викликало образи.

У середнього розміру кабінеті великий двотумбовий стіл з телефоном та чорнильним прибором. На столі під товстим широким склом календар, список телефонів міського та обласного начальства і невелика сімейна фотографія з трьома внуками. Зручне старе крісло. За кріслом на стіні портрет видатного ученого, першого президента Академії Наук України В.І Вернадського. Збоку під вікнами стіл для нарад з десятком стільців. Зліва на всю стіну висока книжна шафа, у якій в основному спеціальна наукова

література, довідники, енциклопедії. Колись там стояли красиві десятки томів праць Маркса і Леніна. Але він давно передав їх до бібліотеки. На підлозі від вхідних дверей до столу – неширока килимова темна доріжка. Позаду – двері до зали засідань ученої ради. На стінах – декілька пейзажів у рамках.

Ректор тільки що побував на недавно організованому факультеті інформаційних технологій. В університеті чотирнадцять факультетів. Майже кожний день до обідньої перерви він годину-другу по черзі бував на одному з них. Зустрічався з деканом, викладачами, студентами. Заняття інших викладачів майже ніколи не відвідував. Для цього працює проректор з навчальної роботи та навчально-методичний відділ. Сам читав лекції з математичних основ кібернетики. Лекції цікаві, ґрунтовні, на які приходили викладачі, аспіранти, студенти з інших лекційних потоків.

Розпорядок роботи ректора практично був вільний. До обіду він працював з керівниками підрозділів. А після обіду кожного дня до нього міг зайти любий працівник і навіть студент. Секретар запитувала дозволу ректора і пропускала відвідувача. Але в університеті давно повелося так, що майже всі питання самостійно вирішували декани факультетів та проректори. Тому, як правило, відвідувачів майже завжди було зовсім мало.

Ось до приймальні зайшов аспірант.

-Ви з якого питання? – секретар.

-Мені потрібно поїхати у відрядження до Києва на два дні, щоб провести у інституті Проблем матеріалознавства експериментальні дослідження на ОЖЕ-електронному мікроскопі.

-Ваша службова записка підписана науковим керівником, деканом і проректором з наукової роботи? – секретар.

-Підписана, - з викликом аспірант.

-А бланк відрядження заповнений?

-Ні, я думав, що це робиться після дозволу ректора.

-Заповніть бланк відрядження і зі службовою запискою віднесете проректору з наукової роботи. Таке відрядження і наказ підписує саме він. До ректора іти не потрібно.

-Дякую за пояснення! Я вперше оформляю такий документ. Не дуже й хотілося показуватися ректору. Він зразу запитає, який розділ дисертації уже написаний. А у мене лише літературний огляд і ще одна глава. Присоромив би мене. Адже закінчується другий рік навчання у аспірантурі. Можу не встигнути за три роки закінчити. Багато досліджень, – щиро посміхнувся аспірант і миттю зник за оббитими дерматином дверима.

А у дверях приймальні уже стояла комендант другого студентського гуртожитку. Вродлива світловолоса високого зросту жінка середніх років.

-Клавдіє Петрівно, щось не може вирішити проректор з господарської роботи? - співчуває секретар.

-Та міг би сам піти до ректора, але чомусь не поспішає. Пожежну сигналізацію у гуртожитку, яка не працює уже з місяць, обслуговує пожежна частина. Я туди телефонувала. Сказали – потрібен офіційний лист з гарантією оплати. Проректор, видно, перебрав свої можливості з фінансів і чекає нового кварталу. А якщо, не дай Бог, станеться пожежа, мені за все відповідати. Проситиму грошей у Миколи Тихоновича. Не повинен відмовити.

Ректор уважно вислухав Клавдію Петрівну, запитав:

-На останній студентській дискотеці музичний центр не давав збоїв, як минулого разу?

-Ми музичний центр здавали у ремонт. Тепер працює добре.

Микола Тихонович зателефонував проректору:

-Вадиме Олександровичу, що у нас там з пожежною сигналізацією у другому гуртожитку? Коли відремонтуємо? Ця справа не може терпіти. Ви ж знаєте, що у нас уже була невелике загорання на кухні четвертого поверху у першому гуртожитку. Винних двох студентів ми знайшли і наказали. Тоді не розгорілося

завдяки вчасно спрацьованій сигналізації. Сигналізація повинна працювати краще, ніж годинник.

Ректор вислухав відповідь і до Клавдії Петрівни:

-Підготуйте відповідного листа і проректор підпише. Самі, будь ласка, віднесіть листа до пожежної частини і попросіть терміново оглянути і відремонтувати сигналізацію. Якщо будуть якісь затримки, зателефонуйте безпосередньо мені.

Столи у кімнаті для занять, як домовлялися, поміняли? А то на деяких могли незабаром виникнути невеликі діри. Невже студенти так старанно постійно там працюють?

-Столи поміняли. За двома декілька студентів майже щодня грають в карти і щось пишуть кожен у окремому зошиті. Один раз грали до ранку. Тихо, спокійно. Роздасть один карти. Троє інших підняли, подивилися і, майже не граючи, скидають до купи. Може у них такі завдання? Інформатика!

-Це грають у преферанс, - засміявся ректор, - коли на великі гроші – тоді погано. А взагалі, якщо студент не вміє грати у преферанс – це не студент.

-То ви також, коли були молодим студентом, грали? – поцікавилася з усмішкою комендант.

-Звичайно грав. І непогано. Одного разу ми з хлопцями обіграли нашого професора. Той так образився, що на екзамені поставив мені двійку. Правда, до перескладання він відігрався і я заслужено одержав п'ятірку. Нам категорично заборонялося грати у карти. Двох студентів виключили за це з інституту. Та ховалися і ночами грали. Добрі преферансисти, як правило, – одні з найкращих студентів. Тому, якщо не галасують, не пишуть на столах і не видно грошей, – хай грають. Аби не бешкетували.

Після коменданта зайшов завідувач кафедри хімії. Лисий, низького зросту професор в окулярах зі старою папкою. Привітався чемно за руку, мов зі старим приятелем.

-Михайле Прокоповичу, давненько я у вас не був. У хімічній аудиторії підсвітку великої періодичної таблиці Менделєєва зробили? Коли лектор розповідає про якийсь хімічний елемент, чи групу елементів, відповідні квадратики повинні загоратися. Так студентами значно краще сприймається теоретичний матеріал.

-Підсвітку зробили. Та пульт управління не завжди добре працює. Буває, розповідаєш про мідь, вмикаєш тумблер, а загорається цинк, чи інший елемент. Або замість одного – загорається декілька хімічних елементів.

-Попросіть від мого імені головного енергетика, щоб його фахівці уважно подивилися і налагодили. Цей пульт вони робили самостійно, Видно, щось там трохи наплутали.

А взагалі, пробачте, я випередив вас. З якого ви питання?

-Наш асистент Максим Іванович працює над кандидатською дисертацією. Йому уже під сорок. Прошу перевести його на посаду старшого викладача. Предмет викладає він чудово.

-Ви бачили його дисертацію? Він же давно її пише.

-Майже закінчує. Залишилася одна глава.

-Як він вам її показував? З-під столу, чи з-під поли? – засміявся задоволений своєю реплікою ректор.

-Закінчує. Чесне слово!

-Тоді хай пише заяву на старшого викладача і приходить до мене. Завізуєте. До декана Гурія хай не йде – той може побоятися підписати. Ви знаєте – ситуація з кадрами у нас не проста. До аспірантури, де стипендія мізерна, останнім десятиріччям ідуть дуже мало людей. Одержують учені звання ще менше. Без учених звань і зарплатня викладачів невелика. Значна частина з них за роки незалежності виїхала за кордон. Там цінують гарних фахівців. Навіть у Польщі зарплатня майже в десять разів вища. Ми на грані того, що складеться ситуація – не пройдемо майбутню акредитацію університету. Можуть навіть позбавити статусу національного.

-Миколо Тихоновичу, у нас всього дві спеціалізовані ради із захисту дисертацій. Це зовсім мало. Можна організувати ще зо дві. Тоді справа піде значно краще.

-Я уже над цим думав. Не можу підібрати кандидатури на голову. Може ви погодитесь? У вас на факультеті на виході декілька робіт.

-Добре, хоча мені через два роки на пенсію. Але ще попрацюю.

-Тоді підберіть необхідний склад ради і готуйте разом з проректором з наукової роботи необхідні документи. Давайте до травня зробимо цю таку важливу для університету справу.

До приймальні зайшов Гарік. І побачив, як ректор сам несе з університетської друкарні надруковані свої підручники. Не попросив принести працівника друкарні. А особисто пішов, щоб лишній раз подивитися, що там робиться. Розпитати і узнати проблемні питання. Гарік зайшов чомусь не дуже сміливо. Микола Тихонович зразу зрозумів – якась непевна справа.

-Що, підлеглі не дають спокійно працювати? - запитав у кабінеті доброзичливо. – Ходять вперті чутки, що на вашій кафедрі чимось невдоволені деякі викладачі.

-Розумієте, Миколо Тихоновичу, у нас троє захистили кандидатські дисертації, а перевести жодного з них на посаду доцента немає можливості. Плановий відділ не планує такі посади. Кажуть – не передбачені ставки і кошти.

-Та це не повинно стримувати посадовий ріст викладача. Будемо економити на чомусь іншому, а не на зарплатні кандидатів наук. Ви хочете просити за всіх трьох?

-Ні, поки що лише за колишню заступницю декана Сусану Данилівну. У неї великий досвід викладацької та організаційної роботи. Впроваджує інформаційні технології навчання. Один з кращих кураторів груп. У хорі постійно співає.

-Все це дуже добре, але ж двоє інших ваших кандидатів Сорочинський та Шливчук у нашій же спецраді захистилися значно раніше. Вони що, погано працюють?

-Зауважень до їхньої роботи практично немає. Але менш активні. Правда, навчальні посібники після захисту обоє написали.

-Тоді в першу чергу рекомендуйте одного з них. Сусана Данилівна ще може деякий час зачекати.

«Може, ректору уже хтось сказав про наші відносини з Сусаною, закрутилося у голові трусливого Гаріка, - тоді труба. Ректор якось на вченій раді сказав, що деякі викладачки до університету ходять у штанях. Це ж, мов, який негативний виховний приклад для студентів. А тут ми з Сусаною ніяк не накохаємося. Може попробувати якось відчепитися від неї? Вона така гаряча і ніжна. Але ж з позором поженуть із завідувачів, з університету».

-Добре, Миколо Тихоновичу, будемо представляти Сорочинського. Він уже навіть написав дві глави монографії.

Коли розповів Сусані про розмову з ректором та про те, що ректор якось підозріло упереджено поставився до його прохання, Сусана не стривожилася, а безпечно сказала:

-Нічого страшного. Чекали довше, ще зачекаємо.

-Ти не розумієш! Мені здається, ректору хтось розповів про наше кохання. Якщо це так – у нас обох можуть бути великі неприємності. Розмови підуть по місту. Постраждає імідж університету. Ректор великий мораліст і не допустить таких відносин у нашому зразковому навчальному закладі.

-Нам категорично не потрібно цілуватися та обніматися у кабінеті. Приходитимеш до мене на квартиру значно рідше. І лише вечорами. Щоб менше хто бачив. Їздити автомашиною нікуди не будемо. Поки що ніяких розмов про нас немає. Якщо на роботі ніхто не запідозрив, то швидко все прийде до норми.

Але Сусана на засіданнях кафедри постійно сідала за перший стіл перед Гаріком. Голосно сміялася з кожної його навіть не дуже вдалої репліки. Підказувала, як вирішити те, чи інше питання. Добровільно працювала з паперами кафедри.

Гарік відверто не любив паперової роботи. Старався відписуватись чи замовчувати відповіді на деякі службові записки. Навчальними планами взагалі не цікавився. Таке відношення негативно впливало на роботу викладачів. Але усі мовчали. Тому що від завідувача багато чого залежало: особливо навчальне навантаження та зарплатня. Одні викладачі читали лекції в потоках, де було по дві-три групи. Інші – в потоках з п'ятьма-сімома групами. Або проводити практичні, семінарські заняття з групою у складі 16-20 студентів, чи коли у групі 30-35 осіб. А години зараховуються однаково. Навантаження вище однієї ставки віддавалося приближеним. Чи розробка навчальних програм, навчально-методичних комплексів, про що записувалося у протоколах засідань кафедри. Одним планували, іншим – ні.

У Сусани Данилівни був досвід роботи з різними паперами і вона досить вдало виконувала більшу частину таких робіт.

Але ж потрібно було готуватися до проведення засідань кафедри, виступати на вчених радах факультету, університету, нарадах у декана, брати участь у різних внутрішніх комісіях. Тут Гарік часто «пробуксовував». Виручала звичка спокійно поводити себе на сцені перед глядачами. Та іноді доходило до сарказму. На вченій раді вибирали за конкурсом таємним голосування завідувача кафедри фізики. Претендентів було двоє. Гарік був членом лічильної комісії. Після підрахунку голосів Гарік зразу ж у залі неофіційно тихо оголосив:

-Вибрали з перевагою у дванадцять голосів Чернявського.

Через декілька хвилин голова лічильної комісії з трибуни зачитує протокол і оголошує, що вибрали зовсім іншого претендента.

-Клоун! – хтось голосно промовив про Гаріка із заднього ряду, - видно сказав лише про ті голоси, що рахував сам. Недотепа!

Гарік це почув. Та мовчки проковтнув заслужену образу.

Наради заступників та завідувачів кафедр у декана проводилися після ректорської кожного тижня. Що б там не говорилося з питань,

які стосувалися його кафедри, Гарік ніколи не заперечував і не захищався. Все потім виливав на викладачів. Коли виявлялося, що той, чи інший викладач був ні при чому, Гарік посилав його до декана особисто в'яснити питання. Оправдуватися викладачі частіше всього не ходили. Деканові таке подобалося і Гарік завжди був у нього на хорошому рахунку.

Перед черговою акредитацією виявилось, що на факультеті викладачів з ученими ступенями менше допустимого рівня. На кафедрі Гаріка все було значно краще. Але поступила вказівка скоротити декількох викладачів без учених ступенів. І Гарік без усякого сумління подає дані на скорочення двох досвідчених фахівців. А на кафедру приймають з погодинною оплатою професора з іншого навчального закладу. Той професор прочитав пару лекцій і більше не приходив. Але при акредитації наявність професора на факультеті врахували.

При ректорові Миколі Тихоновичу Сусану на посаду доцента перевести так і не вдалося. Вона уже почала дорікати Гаріку:

-Невже ти не можеш вмовити декана? Гурій хоч і злопам'ятний, але поступово відходить, коли до нього декілька разів підлеститися. Зауважень по моїй роботі немає. Прийmemo рішення на кафедрі і нікуди він не дінеться. Заяву підпише.

-Я йому уже про тебе двічі нагадував. Чомусь мовчить. Видно, твоя посада не на часі.

Однак сталася подія, яка прискорила справу. Миколі Тихоновичу виповнилося сімдесят років. Великого торжества в університеті не влаштували. В кабінеті ректора делегації від факультетів і кафедр по черзі вітали ювіляра квітами. Вручали вітальні адреси. Запрошували їх до прилеглої зали ученої ради, де був накритий стіл. Випивали там трохи вина, чи горілки. Закушували бутербродами. І на цьому вітання закінчилися. Може Микола Тихонович кудись і запрошував проректорів і деканів. Але про це ніхто не знав. Від міністерства прислали вітальну адресу.

Представника не було. Микола Тихонович не зник кланятися новому міністру. Тому не пройшло і пару місяців, як його звільнили з посади. Незадовго до цього за власним бажанням перейшов працювати рядовим професором перший проректор Олександр Іванович. Ректор рекомендував на своє місце одного з деканів. Але до нього у міністерстві не прислухалися.

За поданням обласної адміністрації міністерство призначило тимчасово виконуючим обов'язки ректора завідувача обласного управління освіти. Це був давній випускник університету. Наукову ступінь кандидата наук за допомогою декана Гурія одержав порівняно недавно шляхом якихось сумнівних підтасовок. Про що була не одна стаття у пресі. Микола Тихонович знав його ділові якості і не підтримав такого призначення. На знак протесту не погодився з пропозицією міністерства залишитися почесним ректором університету. Не захотів у таких обставинах перейти і на посаду професора кафедри. Звільнився.

Ось так віднеслися до одного з найкращих ректорів міністерства освіти. Так на Україні цінують наукові кадри найвищого рівня. Учений у сімдесят років, академік міг разом з учнями ще багато зробити для науки. Але про науку дбають надто мало. Кращі учені виїжджають за кордон і вивозять у своїй голові та на флешках найновіші наукові досягнення. Навіть з грифом «Секретно»! Більшість залишили в Україні своїх учнів, співробітників і по Інтернету за допомогою них успішно викачують за кордон залишки наукових досягнень. Кошти на наукові розробки державою виділяються мізерні. Господогвірних тем з-за розвалу промисловості та інших галузей господарства майже немає. Тому наука топчеться на місці. У публікаціях передруковуються результати двадцятирічної давності. Експертних висновків незалежних експертів про можливість відкритої публікації давно не робиться - редакції не вимагають. Впровадженням запатентованих винаходів держава та наукові і навчальні заклади практично не

переймаються. На цьому державою втрачаються величезні кошти. Адже, крім ефективних і вигідних впроваджень на Україні, патенти можна дорого продавати і за кордон.

Новий ректор Шевчук почав з грандіозної перебудови. Для написання доповідей, виступів на різних нарадах та підготовки необхідних матеріалів призначив референта. Дні прийому працівників – лише у п'ятницю. Добився додаткових посад проректорів – з кадрових та організаційних питань і з виховної роботи. При всіх проректорах створили відповідні відділи, яких раніше не було. У першого проректора стало двоє заступників: з навчальної роботи та по роботі із заочниками. Кількість працівників канцелярії збільшили з двох осіб до семи. За рахунок двох великих навчальних аудиторій всіх проректорів переселили на ректорський поверх. На поверсі настелили коврових доріжок, у коридорі для відвідувачів поставили дивани. Вхід для студентів на цей поверх перекрили. Повністю перебудували кабінет ректора, залу вченої ради. Потім у цій залі зробили приймальню для делегацій (?). А нову залу вченої ради перенесли на інший поверх.

Вся ця перебудова потребувала великих коштів. На підтримання та оновлення навчальної бази коштів катастрофічно не хватало. Комп'ютери, які купували у невеликій кількості, в першу чергу надавалися бухгалтерії, різним відділам, деканатам. На кафедрі майже нічого не залишалося. Старі поступово виходили з ладу. Обслуговування – за рахунок викладачів та студентів.

На кафедрі Гаріка вийшов з ладу дисковод. Декан двічі звертався до ректора з проханням виділити чотириста гривень на новий дисковод. Так і не виділили. Прийшлося просити у знайомого директора фірми. Той сумно похитав головою, купив дисковод і прислав свого працівника встановити. Заправка друкуючих картриджів чорнилом – за свої кошти.

У лабораторіях почали виходити з ладу старі прилади. На нові кошти не надавали. Негласно наказали: «Заставляйте студентів –

хай купують!».

Тому викладачам приходилося збирати зі студентів гроші «на розвиток кафедри». Більша частина цих коштів до кафедри не доходила. Залишалася викладачам. На одного професора, який надзвичайно став цим зловживати, студенти написали ректору скаргу. Прийшлося професора звільнити.

Але більшість діяли значно обережніше. І таким станом справ декани були задоволені. Стали підтримувати ректора.

Особливо після того, як з подачі керівництва та з дозволу міністерства почали на базі факультетів утворювати «інститути». Це були ті ж самі факультети. Фактично ніякої автономії їм не надали. Розвитком науки вони не переймалися. Писали та переписували якісь липові звіти. Але директорам та трьом їхнім заступникам значно підвищили зарплатню. Зате постійну десятивідсоткову надбавку викладачам до зарплатні за четвертий рівень акредитації, яка була при старому ректору, Шевчук зняв.

Особливо Шевчука турбував свій статус. Ректор провідного і самого авторитетного у місті університету – доцент! Що може бути гіршого! Знайшли вихід. Терміново один з деканів записує Шевчука науковим керівником трьох аспірантів, які захищають дисертації. Через рік Шевчук стає професором.

Але ж потрібно бути доктором наук. Той же декан Гурій створює групу для написання докторської дисертації. Через два роки декан домовляється у Києві з головою спецради, запрошує того і двох членів спецради «заочно працювати» на пів ставки професорами і Шевчук захищає докторську! Скільки це коштувало університету і особисто Шевчуку – історія замовчує.

Не хватає у ректора почесного звання – швидко роблять заслуженим працівником освіти.

Тепер повний набір! Можна відпочивати.

А тим часом в університеті нові структури, яким потрібно показати свою «необхідну діяльність», породили паперову

завірюху! Кожного дня на кафедри надходять декілька службових з вимогою, як правило, термінового виконання. Особливо розгорнувся проректор з кадрової та організаційної роботи. Якщо раніше на кафедрі повинно було вести дванадцять справ, то тепер – сорок дев'ять! На кожну справу – папка з відповідним номером. Те ж саме у інститутах. Тільки у більших розмірах. Папки повинні бути красиві, сучасні, з твердими корочками. Адже попереду чергова акредитація університету. Коштів на папки немає. Шукайте самі!

І Гарік з Сусаною знаходили. І не тільки на це. В основному за рахунок студентів-заочників, яких було майже половина від загальної кількості студентів. Взагалі у західних країнах такої форми навчання немає. Дистанційна форма – це зовсім інше. Там студент повинен самостійно пройти навчання за повною програмою. Здати викладачеві кожну тему у електронному вигляді з нарахуванням балів. А заочники приїхали, щось послухали, якимось курсові списали, за екзамени заплатили – ось і все навчання.

Вивчив – здавай. Не хочеш учити – плати!

Тому Сасана і мала змогу приходити кожного день у новому вбранні, вишуканому взутті, з новою модною зачіскою. Від неї постійно чувся запах дорогих французьких парфумів. Найсучасніші вичурні манікюр та педікюр.

Гарік милувався її іспанською білизною:

-Де ти все це таке гарне дістаєш? Воно ж дороге!

-Хай тебе не турбує. Плануй мені лиш більше заочників! – цілувала його палко коханка, чарівно заглядаючи у вічі.

-Дивись, а то знову опечешся. Невже тебе не навчило? Гурік (так вони між собою називали Гурія) якимось про тебе запитував. Я сказав – стала однією з найкращих викладачів. Приклад для інших.

-То можна писати заяву на доцента? Як не скористатися. Ректор уже захистив докторську. Зараз він буде значно добрішим.

-Пиши, піду до Гуріка. Буду предметно умовляти. На які жертви не погодишся ради тебе, - пригортав міцно до себе туге тіло

палаючої коханки розчулений Гарік.

Цього разу декан заяву підписав і незабаром Сусана стала доцентом. Радощів її не було меж. Вона не стримувалась і довго детально розпитувала як все відбувалося:

-Що казав Гурик? Не дуже цього разу придирався?

-Хто буде придиратися, коли я за тебе поручився. Ти відповідаєш усім вимогам – красуня, спортсменка, комсомолка, - жартував Гарік, коли вони на квартирі Сусани «обмивали» нову посаду.

-А ректор не дуже упирався?

-Ректорові байдуже. Усі візи є. Ти кандидат наук. Більше нічого не потрібно. Особливо перед акредитацією.

Але за білою смугою у житті майже завжди приходиться чорна.

Хто, де, коли їх побачив разом і у якій саме ситуації – невідомо. До ректора прийшла на прийом схвильована дружина Гаріка і розповіла про захоплення чоловіка:

-Мій чоловік кохається з своєю підлеглою Сусаною Данилівною. Я сама їх разом бачила. Ми раніше так мирно і дружно жили. Маємо троє дорослих дітей. Один уже давно одружений. Чекаємо внуків. Все було добре. А коли купили автомашину, я поступово відчула, що чоловік став якимось чужим. Раніше він розпитував мене про роботу, розповідав про своїх колег по роботі. Ми ходили разом у гості. Їздили влітку на море. А тепер постійно затримується в університеті. Все у нього якісь університетські заходи. Навіть у вихідні дні. У відпустці разом декілька років не були.

-Так він же зав кафедри. На такій посаді дійсно багато роботи. Та ще й напередодні акредитації. Декан про нього гарної думки. Він зарплатню вам віддає? Часом руку, не дай Бог, не прикладає?

-Зарплатню віддає. Але прийде додому пізно, мовчки повечеряє і зачиняється у кабінеті. Лягаємо спати нарізно. Ми ще ж не старі. За останні два-три роки я від нього ласкавого слова не чула. На дачі теж не працює. Каже, що його зарплатні хватає на все. Та, ви знаєте, не все у житті міряється грішми.

Я хотіла викликати його на відверту розмову, але він сміється, каже, що все це мої видумки. Ніякого, мов, захоплення немає. Прості службові відносини між колегами.

-Я постараюсь розібратися. Хоча ви добре розумієте, що зараз не радянські часи і вплинути особливо на нього я не можу. Коли немає між вами якогось скандалу.

-Невже мені потрібно буде підняти бійку і викликати міліцію?

-Я такого не раджу. Потрібно мирно все вирішити. Але коли буде папір від міліції, чи прокуратури, з суду - ми відповідним чином повинні прореагувати.

Дружина так і зробила. Спровокувала Гаріка на сварку. Сказала, що все розповість дітям і діти від нього відмовляться. Гарік у великому роздратуванні не витримав, ударив дружину по обличчю. Вона звернулася до міліції і подала заяву до суду про розлучення. З міліції прийшов відповідний лист. Ректор направив листа до декана з вказівкою розібратися. Декан переговорив з дружиною, яка відверто розповіла про причину сварки та майбутній розгляд справи про розлучення. А Гарік написав у поясненні:

«У мене ніяких сторонніх стосунків з іншою жінкою ніколи не було і немає. Все це видумки і хвороблива уява моєї сварливої дружини. Ми посварилися на побутовому, квартирному ґрунті. Обіцяю все незабаром залагодити».

-Дивіться, Гарій, якщо дружина каже правду, ви не зможете працювати завідувачем кафедри. Я Сусану Данилівну знаю давно. Без чоловіка вона довго витримати не може. Заміж ніхто чомусь не бере, хоч вона і розкішна жінка. На таких чоловіки заглядаються. У неї колись був роман з одруженим викладачем з іншого факультету. Йому прийшлося звільнитися.

-Невже ви думаєте, що я можу мати якісь інтимні відносини з підлеглою по роботі особою? Це ж проти всяких правил.

-Так вона раніше і не була вашою підлеглою. Працювала заступником декана. А ви організували робоче місце у її кабінеті.

Тепер вдвох працюєте у окремому приміщенні. Переселіть її сьогодні ж до методиста кафедри.

-Добре. Я ніколи навіть не задумувався над тим, що це може привести до таких неприємних розмов.

Гурій не повірив у слова Гаріка і наказав своєму заступнику з виховної роботи Ступію все ретельно перевірити і прослідкувати за парочкою коханців. Ступій на посаді «рив під собою землю». Гурій знав, кому доручати таку делікатну і непросту справу.

А Сусана з обуренням вислухала Гаріка:

-Яке кому діло до наших відносин! Ми кохаємо одне одного. Це стосується лише нас обох. Іншим до цього ніякої справи немає!

-У мене ж троє дітей! Як ти не розумієш! Вони завжди брали приклад з мене, з наших з дружиною чудових відносин. Я не можу відмовитися від своїх дітей. Молодший ще не закінчив школу. Буде поступати до нашого університету. Нам терміново потрібно на деякий час припинити зустрічатися.

-А що мені робити? – розгубилася коханка. - Я без чоловіка уже не можу. Хоч раз на місяць мені потрібно зняти нервовий стрес, бо починає боліти голова і млосьть по всьому тілу. Домовлюсь з давньою подругою і там будемо зустрічатися.

-Добре, - похнюпився Гарік, - але не частіше. Може ти за цей час знайдеш собі іншого, не жонатого залицяльника.

-Думаєш, нежонаті на асфальті валяються! Їх давно розібрали. Залишилися якісь імпотенти, бомжі та алкоголіки, які нормальній жінці не потрібні. І взагалі я, крім тебе, на інших чоловіків не дивлюся. Так за цей час звикла, що маю поряд кохану людину, яка розуміє мене з пів слова. Турбується про мій гормональний стан, настрої та здоров'я. Стала з твоєю допомогою використовувати поради всіх природних лікарів Поля Брега. Почуваю себе відмінно. Особливо після наших зустрічей стає на душі легко і радісно.

-Бомжа добре відмити, нагодувати, приголубити і буде вірним чоловіком до гробу - попробував пожартувати Гарій.

Але наштовхнувся на сердитий, колючий погляд Сусани, з очей якої ніби вилітали гострі і колючі стріли ненависті.

-Чому мені так не щастить з чоловіками у особистому житті! Не поганка ж якась. Кандидат наук. Весела на вдачу. Умію підтримати розмову практично на любую тему. І самітня...

З очей коханки закапали сльози жалю самої до себе.

Гарік приголубив знервовану Сусану, поцілував:

-Не хвилюйся так. Я недавно випадково наштовхнувся у магазині на книги Наталії Правдіної. Особливо цікаві її щорічні психологічні календарі «Календарь счастья и богатства», «Календарь любви», «Календарь удачи». На кожен день розписано, як себе налаштувати, що протягом дня робити, що собі казати. За відгуками, надзвичайно позитивно впливають на стан людини. Допмагають досягти успіху у роботі, в особистому житті. Куплю тобі цьогорічний. Почитаєш і все налагодиться.

-Правда? – зраділа Сусана. – Ти мені допоможеш?

-Звичайно, як я можу залишити у біді свою голубку, - старався переконати не так Сусану, як самого себе розгублений Гарік.

А в голові думалося інакше. «Потрібно швидше покінчити з цим коханням. Невже з-за Сусани я повинен втратити повагу дітей, дружину, посаду? До цієї посади я так довго йшов!. Уже накохався до кінця життя. Скільки можна. Дружина ще ж порівняно молода, в соку. Їй теж потрібен чоловік. Яюсь постараюсь заговорити Сусану, умовити і поступово порвати усі відносини. Лише лагідно і спокійно. Пару раз зустрінемося і я її умовлю».

Ступій був офіцером запасу. Військову службу закінчив командиром розвідувальної роти. Він детально вивчив розклад занять обох коханців. Потім декілька разів прослідкував за Гарієм, коли той повертався з роботи. Нічого незвичного не побачив. На роботі, коли не було якихось заходів, ніколи не затримувався. Нікуди не заходив і прямував спочатку до недалекого продовольчого магазину. Звідти з двома пляшками пива у руках –

до свого будинку. З квартири до ночі нікуди не виходив. Коли у вихідні йшов до свого кооперативного гаража по автомашину, то завжди з дружиною та молодшим сином.

Сусана після занять на трамвайній зупинці часто зустрічалася з подругою. Вони разом їхали на вулицю Келецьку. Заходили до кіоску. Щось купували і йшли на квартиру до подруги. Звідти Сусана виходила через годинку і тролейбусом прямувала до свого дому. Більше нікуди не заходила. У вихідні десь о восьмій годині ранку разом з жінкою років шістдесят у робочому одязі кудись їздила автобусом. Напевне, на дачу, чи якийсь огород.

Гаріка ні самого, ні тим більш з Сусаною біля будинків подруги, чи Сусани Струтій, як не слідкував, жодного разу не помітив.

Але, спостерігаючи за обома в університеті, Ступій відзначив, як Сусана завжди при зустрічі старалась зачепити і зупинити Гаріка. Хотіла щось його запитати, чи сказати. При цьому брала правою рукою рукав його піджака. Гарік опускав голову і старався швидше відійти. Одного разу Ступій ніби ненароком пройшов мимо них і почув тиху, трохи стурбовану і сердиту відповідь Гаріка:

-Давайте завтра на великій перерві зустрінемося і нарешті вирішимо це питання. Сьогодні у мене зовсім немає часу.

-Благаю вас. Я уже зачекалася.

На факультетських методологічних семінарах, загальних зборах, чи концертах Сусана весь час крутила головою, когось шукаючи. І, лише побачивши Гаріка, зразу заспокоювалася. Старалася більше не дивитися у той бік, де він сидів.

Ступій відчував – між ними відносини не просто службові, а більш близькі. Та переконливих, незаперечних доказів не було. Прийшлося залучити до слідкування двох кмітливих студентів четвертого курсу. Ступій розумів, що поступає не педагогічно. Але любою ціною старався виконати важливе, як він вважав, доручення декана. Студентів на місяць звільнив від занять і твердо пообіцяв не екзамені поставити п'ятірки.

Один студент мав слідкував за Гаріком, інший – за Сусаною.

-Ви уже дорослі і розумієте, що ми не можемо допустити розвалу сім'ї зав кафедри. По-перше, такий випадок може негативно вплинути на стан морального клімату на кафедрі і факультеті в цілому. По-друге, який це поганий виховний приклад для студентів. А по-третє, у нього троє дітей. Тому, допомагаючи мені, ви робите благородну справу. Все це виконується за дорученням декана. Він знає, що робить. Гарно справитесь із завданням – підвищите свій рейтинг по участі у виховних заходах. Не сумнівайтесь. Чим швидше ви візьметесь за цю непросту справу – тим краще для вас.

-А якщо вони дійсно кохають одне одного, яке ми маємо моральне право втручатися у їх відносини? Може – така у них доля! – сказав з викликом один студент. – Нехай собі кохаються хоч кожного дня. Он Сусана Данилівна останніми роками стала відноситися до студентів значно лагідніше. Не кричить, як раніше, на кожному кроці. Не вичитує нам лекції на етичні теми. Та й виглядати вона стала, як задоволена життям жінка. Часто всміхається. Навіть у хорі співає відчутно мелодійніше.

-Яке може бути кохання з жонатим чоловіком! – аж підскочив Ступій, - це розбещення. І з вашою допомогою ми такій відвертій аморальності повинні покласти край. Хай Гарій розлучається з дружиною, а потім заводить іншу.

-А якщо його дружина хоче, щоб чоловік завжди був у формі і мовчазно дозволяє таке захоплення на стороні? Якщо ці відносини лише роблять більш гармонійними стосунки Гарія з дружиною?

-Дружина подала заяву до суду про розлучення. Отже – у них погано. Наша допомога буде лише на користь їх сімейним взаємовідносинам, - старався переконати хлопців Ступій.

-У такому разі ми беремося допомогти, - погодилися обоє.

Студенти слідкували за обома з раннього ранку до пізньої ночі. Не висипалися. І швидко все прояснили.

В один з вечорів, коли уже стемніло, Гарік вийшов з дому, сів на трамвай і зійшов на кінцевій зупинці. Там впевнено попрямував до чотириповерхового будинку і зник за дверима другого під'їзду. Приблизно через півтори години вийшов і повернувся додому. Спостерігач зафіксував час.

Студент, що слідкував постійно за Сусаною, потім доповів Струтію, що вона теж увечері саме у цей час перебувала у тому ж самому під'їзді. Вийшла з будинку десь через пів години після Гаріка і поїхала геть на таксі.

Через три тижні таке ж саме дійство повторилося.

Сумніву не було – коханці, невміло маскуючись, продовжують зустрічатися. Струтій про все детально доповів декану. Обурений Гурій зразу ж викликав Гаріка.

-Ви так запевнили мене, що у вас з Сусаною Данилівною лише службові відносини, що я з полегшенням хотів вам повірити. Але довіряй і перевіряй! Перевірка показала, що ви продовжуєте зустрічатися з нею у позаробочий час. Я впевнився, що ваша дружина має рацію. Ви їй зраджуєте і дурите всіх нас, - грізно насупився декан. – Я такого відвертого нехтування мораллю на очах у всього колективу не потерплю. Подавайте заяву про перехід на посаду доцента за власним бажанням. Можете написати, що хворієте. Будете продовжувати зустрічатися з коханкою – рекомендуватиму ректору звільнити вас з університету. Мені скандальні приходи вашої дружини до ректора зовсім не потрібні. Тут своїх факультетських невирішених питань маса.

До речі, ви знаєте, що проректор з кадрових питань знову наполегливо і постійно порушує питання про скорочення викладачів, що не мають вчених звань?

-У нас уже раніше скоротили двох – зрадів Гарік такій своєчасній переміні теми у розмові.

-Тоді готуйте докладний звіт про кадрову політику на кафедрі.

А з коханкою розберіться негайно! Доповісте мені детально про все до кінця цього тижня.

Однак наступного дня сталася подія, із-за якої Гарік залишився на посаді завідувача кафедри ще на довгий час.

У студентському гуртожитку на четвертому поверсі трапилася пожежа. Від ввімкненої у кімнаті електроплитки загорілася газета. Далі загорілося біля вікна на кріслі невеличке покривало. Кімната наповнилася димом. Пожежна сигналізація чомусь не спрацювала.. У кімнаті на ліжку після обіду спала одна студентка. Більше нікого не було. Дим через нещільно причинені двері та щілину під стелею почав виходити у коридор.

Саме у цей час Гарік перевіряв стан гуртожитку. Він піднявся на третій поверх і зразу ж почув запах горілого. Потім побачив – з дверей недалекої кімнати виходить дим. Миттєво на властивий йому манер зорієнтувався. Погримав з вигуками у двері навпроти. Звідти вибіг високий патлатий студент.

-Ти бачиш – щось горить у кімнаті навпроти! – закричав Гарік. - Я виламаю двері, а ти мерщій туди. Там хтось може бути.

Хоч бав боязливим, але тут спрацював інстинкт. Він підбіг до дверей і сильно шарпнув за ручку. Двері були зачинені і не піддавалися. Тоді, не роздумуючи, Гарік вибив двері ногою і побачив, що у кімнаті горить на вікні фіранка. На ліжку збоку лежить дівчина. Студент вбіг до кімнати, схопив студентку на руки і швидко виніс у коридор. Студентка прокинулася, закричала, стала на ноги і не зразу зрозуміла, що відбувається.

-Де у вас вогнегасник? - крикнув до хлопця схвильований Гарік.

Дівчина, дивлячись перелякано на двері, показала мляво рукою на кухню і голосно стала кликати на допомогу:

-Пожежа! Пожежа! Допоможіть!!!

Гарік бігом кинувся на кухню. Схопив вогнегасник і миттю подав студенту. Той - до кімнати. Там пожежа розгоралася. Та хлопець швидко шарпнув за фіксуюче кільце, натиснув на ручку і направив

струмінь піни спочатку на підлогу під вікном, а потім на саме вікно, до палали якісь книги. Через декілька хвилин вдалося все погасити.

В коридорі уже зібралися студенти. Прибігла з першого поверху задихана чергова. Потім – перелякана комендантша. Всі заглядали до погорілої кімнати і говорили про пожежу та чіткі дії Гаріка. Студентка, яку врятував хлопець, поцілувала його і Гаріка:

-Я точно вчаділа б там! Перед екзаменом ніч не спала – готувалася. І ось дуже міцно заснула. Ви врятували мені життя!

А Гарік сам здивувався своїй показній сміливості і пішов на кухню мити трохи забруднені руки.

«На моєму місці кожен так зробив би. Але у вогонь я не стрибав. Ще чого – можна самому загорітися. Нам же на останніх заняттях з цивільної оборони пояснювали, як діяти на випадок пожежі. Я лише з переляку забув, де у гуртожитку вогнегасники. Звичайно, якби уже горіли двері, то було б значно складніше все погасити. Добре, що вогнегасник був недалеко і гарно спрацював у руках студента. Без вогнегасника вигоріла б уся кімната. Я молодчага!»

Ректор видав наказ про пожежу у гуртожитку. Гаріку і студенту були оголошені подяки. Комендантші гуртожитку – сувара догана. Її звільнили з роботи. Добре, що не передали справу до прокуратури. Проректору з господарської роботи – догана. Студентам суворо, під загрозою виселення з гуртожитку, заборонили користуватися електроплитками, електрокип'ятильниками та іншими електроприладами з відкритими нагрівальними елементами.

На ректораті Шевчук наголосив:

-Сміливими і чіткими діями зав кафедри Гарія була врятована людина і припинена пожежа. Це для нас усіх приклад, яким повинен бути викладач у подібних ситуаціях. Студенти – майбутні керівники у різних колективах. І на таких прикладах вони теж вчаться поведженню у екстремальних ситуаціях, при пожежах.

Декан «забув» про свої рішення перевести Гаріка на посаду доцента. Гарік теж мовчав. Але Сусані, коли вона зайшла у

відсутності викладачів до кабінету Гаріка і ласкавим голосом несміло і незвично тихо запитала:

-Милий, коли ми зустрінемося наодинці? Весь час лягаю спати з думкою про тебе. Нестерпне бажання тисне у грудях! Коли відзначимо твій надзвичайно героїчний поступок у гуртожитку? Я уже приготувала шампанське.

З удаваним сумом відповів, не дивлячись їй у вічі:

-Моя дружина дуже захворіла. Лягла до лікарні на операцію. Я кожного вечора їду до неї. Потрібно привезти якусь їжу, підтримати у таку важку годину. Хірург сказав, що операція доволі складна. Дружина перебуватиме у лікарні біля місяця. Потім буде потрібен постійний догляд. Так що ми не скоро зустрінемося. Хочу взагалі тобі сказати, що навіть коли ми зустрінемося, толку з мене зараз буде мало. Я весь в думках про хворобу дружини. Ми довго живемо разом. І навіть коли пройшла любов, залишилася величезна повага до матері моїх дітей. Діти вирости чудові. І у цьому заслуга дружини значно більша, ніж моя. Робота над дисертацією забирала у мене дуже багато часу. Мені ж прийшлося поміняти тему. Перша тема, над якою працював декілька років майже усі вихідні у бібліотеках нашого міста та у Києві, не пішла. Не зміг знайти необхідні матеріали для завершення експериментів. Науковий керівник запропонував поміняти тему. Знову було дуже багато роботи. А діти – все з дружиною.

Тому, якщо за цей час знайдеш собі іншого залицяльника, я тебе зрозумію і ніякої обіди не триматиму. Пробач мені. Ти дуже мила. З тобою було так прекрасно. Але зараз зрозумій – з мене тепер зовсім поганий і ненадійний коханець.

-Чому так довго мовчав? Можна було про майбутню операцію дружини раніше сказати. Я тебе зрозуміла б зразу. А так лише втратила стільки часу, - роздратовано відповіла розчервоніла Сусана і швидко вийшла з кабінету.

«Добре, що хоч без скандальних розбірок. Вона може так роздратуватися, що втрачає над собою контроль. Студенти не раз розповідали, що так раніше кричала на них і стукала по столі рукою, що один раз навіть руку поранила. Що я в ній такого знайшов?» - розмірковував задоволений таким фіналом Гарік.

Тим часом на кафедрі виникали ті, чи інші питання, які не завжди Гарік вирішував, або вирішував зовсім невдало.

Була вказівка викладачам подати матеріали до сторінки кафедри на сайт університету. Лише з третього разу Гарік накінець передав все до лабораторії інформаційних технологій. На кафедрі сказав:

-Можете подивитися нашу сторінку в Інтернеті. Правда, декан наші матеріали суттєво скоротив. Мені навіть нічого не сказав.

Коли доцент Струтинський переглянув сторінку, на яку подав гарний матеріал, то знайшов лише своє прізвище і посаду. Більше нічого. Це його надзвичайно образило.

Вирішив розпитати у зав лабораторії інформаційних технологій, чому так сталося. Хто все це скоротив.

-Невже ви думаєте, що я обрізав вашу сторінку? – щиро обурився немолодого уже віку зав лабораторією, що давно тут працював. – Ваш Гарік приніс матеріали і все при мені переробив. На сайті є багато місця. Приносьте свою інформацію і я туди вставляю. А взагалі на вашому факультеті робиться щось не так. Усі кафедри давно зробили свої сайти. А ваша – ну ніяк. На факультеті є кафедра інформаційних програм. Невже декану важко було з такою кафедрою зробити прекрасний сайт факультету.

Струтинський приніс на флешці свої матеріали з фотографією. Тепер показує дітям і знайомим в Інтернеті доволі гарні дані про особисті доволі вагомні науково-педагогічні досягнення.

У червні виявилось, що по декількох дисциплінах на 20-40% скоротили кількість аудиторних годин. Навантаження по кафедрі різко упало. Згодом узнали, що ці години перекинули на дві нові

дисципліни, введені на кафедрі, де недавно почала працювати дружина декана. А Гарік байдужим голосом оголосив:

- Ми чотирьох викладачів переводимо на 0,25 ставки. Вони одержують пенсію. Хочуть – можуть ще попрацювати. Ні – хай розраховуються. Потрібно звільнити місце молодим.

Викладачі, що пропрацювали в університеті 20-30 років і забезпечили своїми навчальними та наочними матеріалами усі предмети, перейшли працювати на зарплатню, нижчу, ніж у лаборанта. Те, що з своєї пенсії вони часто витрачають половину на ліки, нікого взагалі зовсім не турбувало.

Бажаючи зробити більш привабливими для студентів спеціальності, якими опікувалася кафедра, доцент Величко звернувся до двох управлінь обласної державної адміністрації з пропозицією запропонувати університету готувати фахівців за профілем цих управлінь. Літо було дуже жарке. У спекотні дні він декілька разів побував на прийомі у начальників обох управлінь і добився листів на ім'я ректора, у яких пропонували щорічно готувати 70-90 спеціалістів привабливих для молоді професій. На кафедрі відповідні викладачі та матеріальна база були.

Величко уже раніше двічі піднімав на факультеті подібне питання. Але тоді не вирішилося. Тепер він звернувся зі службовою запискою безпосередньо до ректора, у якій наголошував, що позитивне вирішення питання врятує кафедру від банкрутства. Як показали наступні події – Величко мав рацію.

Ректор підтримав пропозицію. Але декан з Гаріком категорично заперечили. На засідання кафедри Гарік сказав:

-Потрібно готувати багато документів для ліцензування нової спеціальності у міністерстві. Там до введення нових спеціальностей відносяться негативно. Тим більше до таких, яких немає у переліку професій. З цього нічого не вийде! Викладачі наші пенсійного віку. Лабораторії недостатньо обладнані.

-Під лежачий камінь вода не тече! Якщо нічого не робити, то нічого і не вийде. Сидіти на порозі і чекати якихось позитивних змін – це ні раніше, ні тим більш тепер ні до чого доброго не призведе. Якщо дозволите, я сам готуватиму необхідні документи для міністерства. Можна просити ввести спеціалізацію до однієї з теперішніх спеціальностей. Але їхати до Києва потрібно зав кафебри, або декану. Простого доцента у департаменті вищої освіти ніхто слухати не буде, - наполягав доцент.

Та до Величка, як не доказував очевидні речі, не прислухалися. Просто відмахнулися від надзвичайно привабливої пропозиції, яка могла врятувати кафедру та кардинально покращити ситуацію з набором студентів на факультет.

Особливо шокувало всіх несподіване тотальне скорочення лаборантів. З восьми залишили їх лише двоє.

-Як працювати без лаборантів? – обурились викладачі. – У західних країнах на одного викладача два-три лаборанти. У нас тепер буде на шість викладачів – один!

Потрібно ж дивитися за приладами, вчасно їх обслуговувати, ремонтувати. Є дороге обладнання. Викладач не зможе слідкувати за кожним студентом. Поступово не буде на чому виконувати лабораторні роботи. Уже зараз Струтинський пристосувався їх демонструвати віртуально. На ноут-буці.

Якою причиною пояснюють таке тотальне скорочення?

-Ніхто нічого не пояснює. Дали вказівку – виконуй, - це Гарік.

-Ви хоч пробували вмотивовано, письмово і з рішенням кафедри протестувати? – допитувались досвідчені педагоги.

-Протестуй, не протестуй, все рівно одержиш ... нічого! – у своєму клоунівському стилі, як завжди, відповів Гарік

-А на інших кафедрах таке ж саме велике скорочення?

-Не знаю. З деканату принесли мені службову – доповісти через два дні, подати прізвища, кого скорочувати.

Згодом виявилось – на інших кафедрах значно менше скоротили.

Тепер викладач працював за себе і за лаборанта. Це ускладнювало проведення занять. Знижувалась якість навчання.

Перед літньою відпусткою Гарік доповів:

-Міністерство скоротило нам державне замовлення з тридцяти до п'ятнадцяти студентів. Плата за навчання контрактників зросла. Вона чомусь значно вища, ніж у подібних вузах в інших областях. Поставлена умова: наберемо ще хоча б п'ять контрактників – буде група. Не наберемо – на першому курсі студентів не побачимо. Навантаження скоротиться на третину. Через рік таке може повторитися. Саме цей сценарій дуже передбачуваний. Так що пенсіонери та два асистенти готуйтеся – будемо звільняти. Напевне, іншим викладачам прийдеться працювати на пів ставки.

Влітку Гаріку приснився дивний сон. Він ніби стоїть у кабінеті старого ректора. Микола Тихонович грізно і якимось здивовано дивиться на нього і запитує:

-Невже я не навчив вас з Гурієм працювати? Невже помилився, висуваючи вас на посади? Ми ж завжди орієнтувалися на перспективу. Розвивали наш інститут, творили нові кафедри, факультети. Навіть у важкі перші роки незалежності України розвивали матеріальну базу. Коли різко зменшувалися обсяги виробництва на підприємствах, випрошували там якісь обладнання, різне устаткування. На кафедру фізики нам передали з балансу на баланс у робочому стані електронний мікроскоп. На кафедру конструкційних матеріалів – металографічну лабораторію з подвійним набором приладів та устаткування для досліджень фізико-механічних властивостей металів, устаткування ливарної лабораторії, автоматизовану роботизовану метало-оброблювальну лінію. Значно поліпшилася матеріальна база нашого науково-дослідного та обчислювального центрів. На кафедрі хімії вдалося укомплектувати ще одну чудову лабораторію з робочими місцями на тридцять студентів. Побудували новий навчальний корпус, де розмістили розширену науково-технічну бібліотеку з чотирма

читальними залами. Упорядкували університетський стадіон, на якому не соромно проводити навіть міжнародні змагання. Студентам стали значно привабливіші спеціальності, за якими готували фахівців. Конкурс при вступі майже не зменшився. Наших випускників із задоволенням приймають на роботу. Не даремно нашому тепер уже університету присвоїли статус Національного.

А ви що зробили за останні роки? Лише навіщось обгородилися і лавочок наставили на території!

Вам доцент Величко декілька років пропонував ввести нову перспективну спеціальність такого тепер резонансного екологічного напрямку. Про екологію у світі багато говорять. Це надзвичайно актуальна тема. В Україні важка екологічна ситуація. Глибока екологічна криза. З нею напряду пов'язані епідемії СНІДу, туберкульозу, гепатитів А, В, С. Середній вік чоловіків у деяких регіонах не досягає шестидесяти років. Це у той час, як у Європі – майже вісімдесят років! Фахівці з екології та охорони навколишнього середовища надзвичайно потрібні країні. Майбутніх студентів це дуже зацікавило б. А ви відмахнулися!

Горіти вам у пеклі з такими злочинно байдужими підходами до навчання сучасної молоді, до розвитку нашого університету, у який я вклав все своє життя!

Микола Тихонович похнюпився, безнадійно махнув рукою, відвернувся і зник у темноті ночі.

Гарік прокинувся весь стривожений і спітнілий. Про сон дружині не розповів. З голови декілька днів не виходили слова колишнього ректора, якого поважав усією душею.

«Микола Тихонович навіть на дачі постійно думає про університет. Передає нам свою велику стурбованість. Він дійсно, як завжди, правий. Ми настільки заспокоїлися, що не помітили, як давно топчемося на місці. Навіть подалися назад. Нас давно у своєму розвитку випередили і аграрний, і медичний університети. Та час втрачено. Попробуй тепер наздогнати. Новий ректор цього

не розуміє. Він стурбований лише зовнішнім виглядом навчального закладу, його фасадом. А за фасадом – безперспективність. Ми з Гурієм не захотіли відкрити йому очі на справжній стан справ».

Вийшли викладачі з відпустки у кінці серпня на роботу і як обухом по голові – навіть п'ятнадцять студентів на перший курс не змогли набрати. Поступило лише шість заяв.

Кафедру зразу ж розформували. Ставок залишилося лише на чотирьох викладачів.

Гарік через місяць досяг пенсійного віку і звільнився з роботи.

Одного разу побачив у місті Сусану. Погарнішала, стала ніби стрункіша, з новою зачіскою, вона йшла під руку з високим чорнявим, середнього віку, гарно одягненим чоловіком. На правій руці обручки у неї не було. Гаріка не помітила, чи вдала, що дуже захоплена. Вони про щось жваво розмовляли. Сусана весело сміялася, заглядаючи у вічі супутника.

«Ось кому добре живеться улюбій ситуації! Як я не розгледів її ненаситну натуру. Скільки часу мені морочила голову. Тепер знайшла нового телепня», - гірко подумав колишній коханець.

Г У Р І К

У свій час Гурій закінчив університет і залишився тут працювати асистентом. Високий, широкоплечий, амбіційний. Грав за збірну команду університету у волейбол. Студентам подобався. Особливо дівчатам. Звичайно, мріяв висунутися на більш високу посаду.

Оженився років у тридцять, як йому здавалося, досить вдало. Дружина мала свою квартиру, працювала викладачем престижного технічного технікуму, який згодом став називатися коледжем. У місті в ті часи було мало підприємств і влаштуватися тут на роботу

після технікуму було важко. За направленням випускників посилали на підприємства по ремонту сільськогосподарської техніки, розташовані, як правило, в селах та районних містечках, чи у якісь майстерні та невеликі виробництва райспоживспілок. Ці виробництва часто були теж у селах. А батькам так хотілося, щоб дитина залишилася працювати у місті. Квартиру тут дуже важко одержати. Не всі підприємства мали і гуртожитки. Але ж у місті – це не в селі, де бездоріжжя, пічне опалення будинку, навіть не скрізь підведена електрика. Добре, що хоч радіоточка є!

Дружина, будучи наставником групи, а згодом і зав відділенням, мала безпосереднє відношення до розподілу випускників і сповна цим користувалася. Кабінет знаходився не четвертому поверсі, далеко від приймальні директора, у закутку. Батьки перед розподілом дітей на роботу біля її кабінету іноді займали навіть чергу. Кращі направлення одержували за хабарі. Хабарі брала грішми. Особливо не заривалася. Були задоволені і батьки, і вона.

Був задоволений і Гурік, як його ласкаво називала дружина. В квартирі завжди був і хліб, і завжди щось смачне до хліба. Гурік з дружиною одягалися скромно, по ресторанах не ходили. Гроші вкладали у золоті речі та інші коштовності.

Коли народилася донечка, стали майже все витратити на неї. Якщо коляска – то найкраща, якщо лікар – то самий відомий. Школа – найпрестижніша у місті. Їхали на море лише у Сочі. З восьмого по десятий клас – постійні найкращі репетитори з провідних предметів. Вивчення іноземної мови. В результаті – золота медаль і без екзаменів – престижний факультет у Київському університеті імені Тараса Шевченка. Скільки туди вивозили всього, щоб донечці було легше скласти екзамени – ніхто не знає.

А Гурік закінчує аспірантуру і, поїхавши декілька разів до Києва, незвично швидко захищає кандидатську дисертацію. Пише навчальний посібник. Їде до галузевого наукового центру і публікує посібник з грифом міністерства. В ті часи це було рідкістю.

Розробляє дві нові лабораторні роботи. Бере участь з доповіддю у Міжнародній науковій конференції. Через два роки – доцент.

Такі швидкі неординарні наукові успіхи сподобалися ректору Миколі Тихоновичу. Він викликає до себе Гуріка і пропонує організувати кафедру моделювання процесів.

Гурік у неповні сорок років стає завідувачем кафедри. Роботи багато. Енергійний Гурік, заручившись підтримкою ректора, добивається приміщень для нових лабораторій. Заключає госпдоговірні теми і створює гарний кафедральний комп'ютерний клас на двадцять посадочних місць. Викладачі поступово за допомогою запрошеного програміста освоюють роботу на комп'ютері. Вперше в університеті впроваджується тестовий поточний контроль знань студентів. Ректор ставить на нарадах за приклад роботу кафедри Гуріка з низки питань.

Гуріка похвала окрилює. Він домовляється і разом з проректором з наукової роботи організовує Всеукраїнську наукову конференцію з моделювання. Згодом – Міжнародну конференцію, на яку запрошують учених з Польщі, Угорщини, Румунії, Югославії. Такі Міжнародні конференції стали проводити через кожних три-чотири роки. За рахунок організаційних внесків до кожної конференції видавали гарний збірник тез доповідей.

Знайомі вчені стали запрошувати Гуріка на різні Всеукраїнські та Міжнародні конгреси і наукові форуми, де він незмінно виступав з, як йому здавалося, ґрунтовними доповідями.

При кафедрі була створена галузева дослідна лабораторія з моделювання., куди прийняли трьох молодших та одного старшого наукових співробітників. Кількість госпдоговірних тем зростала. Навколо Гуріка згуртовувалися молоді викладачі, з'явилися аспіранти. Коли один з аспірантів захистив дисертацію, стала вимальовуватися своя наукова школа.

Через декілька років на базі кафедри був створений новий факультет до складу якого входило три кафедри і науково-дослідна

лабораторія. Деканом, звичайно, став Гурік. Інших претендентів на цю посаду ректор навіть не розглядав.

Згодом набралось достатньо наукового матеріалу. Гурік за допомогою аспірантів і співробітників галузевої лабораторії скомпанував докторську дисертацію. Два аспіранти працювали над схемами, таблицями, фотографіями, описовими текстами більше двох років. Звичайно, паралельно публікувалися статті у наукових журналах. Була видана монографія. Свої дисертації полишили, надіючись на пробивного Гуріка і на те, що з докторської дисертації вони візьмуть необхідний матеріал для своїх робіт.

Дисертація вийшла доволі строката. Коли Гурік повіз її до спеціалізованої ради, призначений опонент зробив багато зауважень і зазначив, з натяком розглядаючи, як йому здавалося, недогадливого, неотесаного провінціала:

-Дисертція більше схожа на кандидатську, ніж на докторську. Попрацюйте над нею з пару років і вийде гарна робота. У вас актуальна тема. Але недостатнє математичне обґрунтування непоганих експериментальних досліджень. Потрібно ширше дослідити іноземні джерела з цього питання.

На запитання ректора, як сприйняли столичні наукові мужі його роботу, Гурік невпевнено усміхнувся:

-Без хабара у Києві докторську не пробити. Там сидять такі жуки, що з найкращої роботи зроблять недостатню у науковому плані.

-Може дійсно потрібно ще попрацювати? У мене інший науковий напрямок і я не в змозі оцінити вашу роботу. Можете поїхати у Донецьк. Там є учені з вашого профілю.

Донецькі учені теж оцінили дисертацію Гуріка негативно. Він зрозумів, що до роботи потрібно залучити одного з своїх доцентів. Інакше нічого путнього не вийде.

Доцент Смилюк погодився, коли Гурік пообіцяв досить достойну винагороду після захисту.

Так була створена неформальна група для «завершення» роботи над дисертацією. До ректора надходили якісь чутки про цю групу. Спочатку він вважав, що то заavidники копають під серйозного ученого. Але коли на вченій раді виявилось, що два аспіранти вчасно так і не написали повні дисертації, а лише по два-три розділи, ректор нарешті узнав - вони весь час працювали на Гуріка. Крім того, «добрі люди» доповіли, що групу по написанні роботи Гуріка очолює доцент Смилюк. Обуренню розгніваного Миколи Тихоновича не було меж:

-Дайте молодим аспірантам закінчити свої дисертації! А уже потім, як їх науковий керівник, можете частково використати одержані і опубліковані у спільних наукових статтях результати у своїй роботі. Ви гальмуєте розвиток своєї ж наукової школи. Це призведе до того, що у вас не будуть вірити, перестануть поступати до вас у аспірантуру. А університету потрібні нові наукові кадри. У вас на факультеті багато викладачів без наукових звань. При акредитації – це основний показник. Не будете турбуватися про своїх аспірантів – не пройдете наступну акредитацію. Якщо ви цього не розумієте, то не працювати вам надалі деканом.

Гурік уже звик керувати своїми зав кафедрами. Перспектива переходу на посаду доцента, яким можуть крутити на всі боки, його не приваблювала. Тому з докторською тимчасово пригальмував. Та доцент Смилюк, якому Гурік допоміг одержати у гуртожитку окрему квартиру, продовжував з вдячністю над нею таємно працювати. Аспірантів же Гурік заставив щомісяця звітувати про виконану ними роботу над дисертаціями. Пригрозив:

-Місяць-два і наступна глава повинна бути завершена. Ні – не одержуватимете стипендію. Сидіть день і ніч, а за рік повинні все завершити і захиститися.

Аспіранти захистили свої дисертації через півтора року. Смилюк матеріали майже всіх їх досліджень включив у докторську Гуріка.

Гурік вдруге везе роботу до Києва у спеціалізовану раду. За вказівкою голови залишив там матеріали одному ученому. Через декілька місяців - знову низка суттєвих зауважень. Майбутній офіційний опонент саркастично з прозорим натяком каже:

-Ви так довго будете до нас їздити. Дисертація досить складна. Вимагає для розгляду багато уваги. Потрібно зацікавити опонента, щоб він у позаробочий час працював над вашою роботою.

Гурік зрозумів і поклав на стіл конверт з двома тисячами доларів.

-Це аванс. Наступна частка - після одержання позитивного відгуку. А потім кінцевий розрахунок, коли захищу роботу.

Опонент заглянув до конверта і зразу подобришав:

-З вами приємно працювати. Приїдете через два тижні. Позитивний відгук буде готовий. У вас нормальна дисертація.

Майже так само було і з іншими двома опонентами. Гурій знайшов подібний підхід і до них.

Не забув задобрити і голову спеціалізованої ради. Тому до захисту дисертації готувався спокійно і був упевнений у позитивному результаті. На захист з Гуріком приїхала дружина.

Та не все так сталося, як гадалося.

Після виступів офіційних опонентів взяв слово член ради проректор Дніпропетровської металургійної академії Дмитрієв. І емоційно, з наголосом, дуже впевнено видав:

-По-перше, у роботі розглянуто процеси дифузії з низкою старих припущень, які відкинуті сучасною наукою. На такий підхід можна було б закрити очі у кандидатській дисертації. Але майбутній доктор наук не розібрався у тонкощах такого питання – це нонсенс.

По-друге, розроблені дисертантом технічні умови ТУ, що складають основу впровадження наукових досягнень, мають далеко неповні дані про розглянуті моделі. Крім того, ТУ затверджені проректором університету. Університет не має права затверджувати такі документи.

Вища Атестаційна Комісія не пропустить дисертацію. Тому я голосуватиму проти і закликаю до цього інших членів нашої ради.

Гурік стояв ні живий, ні мертвий. У голові всі змішалось. Серце несамовито калатало і виривалося з грудей. Він майже втратив свідомість. Лише розчув, що голова ради намагався якось непевно захистити його модель дифузії.

На голосування була оголошена перерва. В кінці перерви схвильований голова ради відкликав зблідлого Гуріка вбік:

-Для позитивного рішення не хватає два голоси. Пишіть швидше заяву про зняття дисертації з розгляду. Не хвилюйтесь. Будете захищатися вдруге через рік.

Тремтячою рукою, не розуміючи, що відбулося, Гурік пише заяву.

Після перерви голова оголошує, що надійшла заява від пошукача з проханням зняти дисертацію з розгляду.

-Побажаємо пошукачу плідно попрацювати над деякими питаннями і через певний час захистити роботу у нашій, чи іншій раді, - сказав спокійно голова і закрив засідання.

Трохи заспокоївшись, Гурік запитав голову ради:

-Як таке могло статися? Ніби все йшло добре. Негативних відгуків не було. Офіційні опоненти так розхвалили роботу.

-Опонент від нашої ради, напевне, перед захистом з усіма, як водиться, не переговорив. Тому і таке непорозуміння. Через рік приїдете і все буде добре. Я впевнений. А тепер відпочивайте.

Дружина зі слізьми в очах, як могла, заспокоювала:

-Гроші зроблять свою справу – захистишся наступного разу.

Ректор Микола Тихонович поспівчував Гуріку:

-На захисті усяке буває. Комусь шлея під хвіст попаде – і все іде шкереберть. Негативних же відгуків не було?

-Всі вісімнадцять відгуків схвальні. Цей проректор з Дніпропетровська, здається, чомусь дуже ображений на наш університет. Почав у технічних умовах копатися. Виявив, що вони затверджені у невідповідності з вимогами.

-Перезатвердіть ТУ у якомусь науково-дослідному інституті. А я переговорю перед наступним захистом з двома знайомими академіками і все буде гаразд. Не сприймайте близько до серця.

Але серце не витримувало таких перевантажень. Став стрибати тиск. Звернувся до кардіолога, трохи підлікувався.

Через десять місяців прийшлося знову друкувати і розсилати автореферат. Листами пояснити всім, чому робота вдруге захищається. Знову, хоч і менші суми, заплатити опонентам.

Дякуючи допомозі Миколи Тихоновича, захист дисертації пройшов на цей раз вдало. Проректор з Дніпропетровська навіть не приїхав на захист, пославшись на зайнятість.

ВАК теж затвердив результати захисту.

Колеги вітали нового доктора наук. Адже в перші роки незалежності України, коли навіть зарплатню у вузах часто затримували, а більшість викладачів підробляли на інших роботах, дисертацій захищали мало. Особливо докторських.

Гурік в університеті ніяких «круглих столів» не робив. Лише прийшов до ректора з пляшкою кон'яку та подарунком – гарною китайською вазою. Тут же у кабінеті і випили по чарці.

Микола Тихонович на вченій раді пригорнув Гуріка, поцілував:

-Щиро вітаємо нашого колегу з таким успіхом! Ось приклад для молодих учених! За останні п'ять років – перший захист докторської. Надіємося, що незабаром у нас такі захисти стануть приємною щорічною традицією.

Дружина після домашніх привітань з притиском промовила:

-Стільки коштів потрачено! Потрібно їх швидше повернути. Організуєш і мені кандидатську дисертацію. Можна захистити у вашому університеті. Переїду працювати до вас. Там, ти розповідав, значно більше можливостей.

Коли прийшов новий ректор Шевчук, Гурік розгорнувся на повну силу. Шевчук постійно радився з Гуріком. Адже два роки Шевчук

до виборів за конкурсом був виконуючим обов'язки ректора. В університеті майже нікого не знав.

На попередній посаді начальника обласного управління освіти Шевчук нічим особливим не відзначився. Зробив якусь аферу з матеріалами при будівництві корпусу управління. Прокуратура ніби «не виявила великих порушень». Але з посади терміново турнули. Потрібен був свій ректор, коли на пенсію пішов Микола Тихонович. І у вуз прилаштували Шевчука, який був згоден на любую посаду, аби лише начальником. Його залишили депутатом обласної ради. Навіть номерні знаки на особистому автомобілі, як і раніше, були облвиконкомівські, щоб ДАІсти не зупиняли.

Знайомство з колективом Шевчук розпочав з факультету Гуріка, чим і визначив свою прихильність і вдячність приятелю за організовану раніше дисертацію. Без тієї дисертації Шевчука ніколи не призначили б на посаду ректора.

Майже завжди з «приклеєною», нещирою усмішкою, Шевчук часто не стримувався у своїх недовгих промовах. Проривалися якісь босяцькі вирази типу «ми їм надаємо стусанів», «треба уміти красти», «бакси заробимо» та інші. Такі вирази могли сподобатися студентам, і то не всім. А викладачі лише виразно позирали один на одного і мовчали. Від працівників управління освіти стало уже відомо – у Шевчука будуть свої вуха у кожному підрозділі.

Колишній ректор у перші роки розрухи в незалежній Україні намагався всіма силами зберегти педагогічний колектив. Він піклувався в першу чергу про заробітну платню, яка в умовах жахливої інфляції на протязі декількох років стрімко падала. На облаштування будівель і території практично коштів не біло. Лише на поточний ремонт. Але на лабораторні матеріали та відмінної якості крейду кошти завжди виділялися.

З приходом Шевчука чомусь навіть крейда стала іншою. Крижка, вона давала невиразний малюнок і швидко списувалася. А в три найбільші загально університетські аудиторії новий проректор з

господарської частини (колишній не влаштував і терміново був звільнений!) купив дорогі класні пластикові дошки, на яких можна було писати лише маркерами на водій основі. Маркери на спиртовій основі давали малюнок, який дуже важко змивався. Самі маркери, яких вистачало на три-чотири лекції, викладачі повинні були купувати, або просити купити студентів. Після роботи з такою дошкою руки викладача покривалися темною фарбою. Студенти зі сміхом спостерігали, як викладач носовичком намагається хоч трохи витерти руки. Незважаючи на постійні скарги викладачів, дошки поміняли лише через півтора роки.

Гуріка всезнаючі працівники приймалень і відділів швидко нарекли «тіньовим ректором» і він цим користувався, як лише бажала розкріплена і практично неконтрольована душа.

Про те, що Микола Тихонович пробачив деякі відверті зловживання по роботі та дуже допоміг йому з докторською, зразу ж забув. Можна було б запросити колишнього ректора попрацювати професором на своєму факультеті. Але навіть не спробував переговорити, навіть не зателефонував йому.

Колишнього проректора з навчальної роботи професора Мокіцького, який звільнився з університету і повернувся через рік назад від сина з Канади, Гурік у липні не прийняв на роботу. Мотивував тим, що навантаження все розподілено і вакансій немає. Він відверто нахабно обманув колишнього свого наставника. Той добре знав, коли розподіляється навантаження.

Відомий у місті викладач з факультету Гуріка кандидат наук Багачук був при Миколі Тихоновичу професором багато років. Коли провели черговий конкурс, то перевели його на посаду доцента. Ректор сказав - він не доктор наук. Гурік пальцем не поворухнув.

Зате розгорнув активну діяльність по перетворенню факультету в інститут. Це підвищувало його авторитет, зменшувалося особисте навчальне навантаження, зростала заробітна платня, збільшувалася кількість звільнених заступників.

Та саме головне – Гурік з подачі нового ректора став головою кандидатської дисертаційної ради, науковим керівником з десятка аспірантів. Всі жадали швидше написати дисертації та захиститися у своїй раді. Тут – поле необмежених зловживань та хабарів. У дисертаціях часто мінялися лише теми. Зміст перефразовуються, глави міняються місцями і дисертація готова. Плагіат навчилися добре маскувати. Потрібно на захист пройти без черги – плати. Назначити «хороших» опонентів – плати. Окрема кімната для прийому і відпочинку членів ради. За рахунок пошукача добрий «сніданок» до засідання ради, подарунки і банкет – після захисту.

Гурік переходить у новий просторий, гарно облаштований кабінет. Чудова приймальня. У приймальні – за рахунок лаборантів дві молоді чарівні секретарки, що працюють позмінно. У ректора одна секретарка. У Гуріка – дві! По лівий бік від секретарки – кабінет заступника, що з вдячністю готовий виконувати любі примхи Гуріка. Частіше – це кімната для відпочинку патрона. Недалеко через коридор – новий взірцевий туалет з дзеркалами.

У вченого секретаря дисертаційної ради – свій великий окремий кабінет з двома грандіозними шафами, наповненими папками. Гурік бачив у Києві, як вчені секретарі тримають усі матеріали пошукачів на своїх робочих місцях, працюючи зав відділами чи провідними науковими співробітниками, туляться у тісних, у багатьох випадках загальних з іншими колегами кабінетиках.

Тепер за рахунок скорочення аудиторних та лабораторних приміщень, яких часто не хватає для організації нормального навчального процесу, створили собі такі хороми.

Настала черга подумати про влаштування власної амбітної дружини. Вона уже була кандидатом наук і працювати у рядовому коледжі було ну зовсім не престижно.

-Коли ти мене уже переведеш до свого вузу? У коледжі постійні кислі обличчя співробітників так остогидли. Хочу бути доцентом.

-Думаєш, доцентом просто працювати? Це не у вашій бурсі! Там, майже, як у школі. А доцент донедавна цінувався на рівні професора. Нові навчальні посібники, навчальні програми, інноваційні технології навчання, електронні підручники – ось поле його діяльності. А ще ж постійна наукова робота. Чи ти витримаєш, мила? Добре, що я порекомендував моєму доценту включити нас з тобою у співавтори нового навчального посібника. Згодиться.

Буду просити Шевчука взяти тебе на роботу. Хочеться, щоб ти працювала саме у моєму інституті. У тебе ж характер стержовий. На інших факультетах швидко зрозуміють, з ким мають справу. Постараються позбутися. Це може вилитися у великий конфлікт.

-Ти мені знайди посаду, щоб я керувала іншими. Бути підлеглою – не подобається. Якимось заступником завідувача кафедри.

-Що ти говориш! - кепкував Гурік. - Ще пороху не нюхала, а уже в начальники! Цю так потрібну нам обладку необхідно добре обміркувати та ґрунтовно підготувати. Щоб згодом не кусати лікті. У мене є одна думка. Та потрібно трохи зачекати.

Ректор Шевчук за сумісництвом сам себе призначив завідувачем кафедри. Навіть жодної години навчального навантаження по кафедрі не мав. Всіма справами керував заступник Люлько, який постійно сам проводив засідання кафедри. Коли Шевчуку доценти з факультету Гуріка написали докторську дисертацію і Шевчук захистився, наш герой вибрав зручний момент і приступив до здійснення свого плану з дружиною. Звернувся до ректора:

-Моя дружина переросла посаду у коледжі і проситься до нас на роботу. Думаю, вона могла б працювати на вашій кафедрі доцентом. Досвіду роботи у неї більш ніж достатньо.

-Я багато років знаю вашу дружину. Чудова хазяйка і відповідальна мати. Виховала таку прекрасну дочку! Як дочка влаштувалася у Данії? Уже там біля десяти років?

-Дякую! Вийшла заміж. Народила нам внука. Працює асистентом в інституті ресторанного і готельного бізнесу. Готує до

захисту докторську роботу. Ви знаєте, там кандидатських немає. Робота називається докторська.

-Передайте їй від мене теплий привіт та побажання успіху у роботі. А дружину ми приймемо на посаду заступника завідувача моєї кафедри. Люлько стомився. Зір у нього підводить. Мені потрібен більш енергійний заступник. Кафедра почала потроху здавати позиції. Просто не маю зовсім часу займатися там справами. Впевнений – ваша дружина внесе новий, свіжий подих у роботу кафедри. Не хвилюйтесь, що кафедра у вашому інституті і дружина буде підпорядкована безпосередньо вам. Раніше таке родинне підпорядкування не дозволялося законодавством. Крім того, у вас же є перший заступник. Ось йому офіційно і підпорядкуйте цю кафедру. Тоді буде менше розмов. Тепер все можна, «лише обережно», - скепкував, як завжди досить своєрідно на свій манер недолугий, але пронирливий ректор.

Через тиждень дружина уже «керувала» на новій роботі. Члени кафедри були, звичайно, невдоволені. Та мовчали. Адже що поробиш – обуха батогом не переб'єш!

-На засіданні нова заступниця заявила, що кому не подобається запропонований розподіл навантаження – може подати заяву на звільнення, - жалівся тихо приятелю Люлько. - До кінця року щоб усі викладачі розробили електронні підручники. Вона навіть не знає, як до того підручника підступати. Не розуміє, що електронний озвучений підручник розробляється лише колективно і роками!

Через півроку Гарік зробив дружину у своєму інституті головою усіх Державних екзаменаційних комісій по захисту дипломних проектів. У Гуріка крізь повинна була бути своя людина, Особливо там, де потрібно вправно регулювати оцінки, та стримувати невдоволених цим процесом викладачів.

Якщо колись Сусана Данилівна знущалася над студентами, то тепер - дружина Гуріка, яка фактично керувала чоловіком.

Перед кожною сесією ректор видавав наказ про недопустимість корупції на екзаменах. Навіть квіти, газована вода та цукерки на столі екзаменатора вважалися за хабар. На екзамені повинно бути два викладачі, щоб не допускати корупції. Але часто другий викладач не приходив, адже йому участь у екзамені навантаженням не планувалася. Тому іноді під час сесії виникали парадоксальні, навіть кримінальні ситуації.

Досвідченому доценту Уварову зателефонував додому батько однієї не зовсім старанної студентки і безапеляційно попросив поставити їй на екзамені відмінну оцінку:

-Дочка має всі можливості одержати червоний диплом. Але ваш предмет їй важко дається. Я працюю у шостому відділенні обласного управління міліції. Може і вам колись прийдеться звернутися до мене по допомогу.

-У вашої дочки з лабораторних робіт одні «трійки». Що скажуть студенти, коли я поставлю вашій дочці «відмінно»? – виправдовувався несміливий принциповий педагог.

-Яка різниця, що скажуть студенти. Я вас прошу піти мені назустріч, - наполягав нахабний полковник міліції.

-Не може бути й мови! – відрізав Уваров і положив трубку.

Наступного дня студентка на екзамен не прийшла. А під час екзамену один зі студентів поклав перед Уваровим на стіл двадцять гривень. Здивований викладач підняв очі:

-Причому тут гроші! Заберіть негайно. У вас же все написано правильно. Розповідайте впевнено далі.

Тут до лабораторії зайшли двоє людей у цивільному одязі, показали посвідчення працівників міліції, двох студентів взяли у свідки. На двадцяти гривнях було спеціальною фарбою непомітно написано «хабар». Уварову одягли наручники і відвезли в КПЗ «до в'язання обставин». Потім «знайшли» студентів, які письмово заявили, що давали за екзамен хабарі Уварову. Слідство тривало не довго. Суд приговорив доцента до двох років ув'язнення. Не

допомогли ні чудова характеристика з університету, ні рішення профспілкових зборів з проханням до суду видати Уварова на поруки колективу. Ось як буває з принциповим викладачем.

Таким, як Гурік і його дружина подібне не загрозувало. Вони, як риба у воді, чудово орієнтувалися у таких ситуаціях. Велике значення тут мав певний досвід роботи.

На екзаменах вони хабарі ніколи не брали. Їм приносили гроші у конвертах частіше всього додому. Староста групи збирав кошти з тих студентів, які були непевні у своїх можливостях здати екзамен, і віддавав список студентів і заклеєний конверт заступнику Гуріка з наукової роботи. Заступник список з відповідною вказівкою передавав екзаменатору. А конверти в кінці сесії приносив додому безпосередньо дружині Гуріка. Всі вдавали, що Гурік нічого не знає. Він до грошей ніколи не торкався.

А гроші були потрібні як для безбідного життя на Україні, так і для дочки у Данії. Асистенти там мають зарплатню нижче середньої. Зять працював на якихось підсобних роботах. Для підготовки до захисту дочка оформила на рік творчу відпустку. Взяті у кредит котеджний досить гарний будиночок і престижний автомобіль вимагали немалих щомісячних внесків. Хто допоможе єдиній донечці, як не батьки. І батьки старалися.

Окремою статтею великих хабарів були студенти-заочники.

Та урвалося, коли на слушну пропозицію першого проректора Раєвського був створений факультет заочного і дистанційного навчання. Принциповий колишній завідувач кафедри Раєвський, що знав усі тонкощі організації вищої освіти, давно виношував це рішення. Адже в університеті половина студентів навчалися за заочною формою навчання. Ректор довго не погоджувався. Але коли на одному з факультетів було списано зі старих біля десятка дипломних проектів і це сплило на Державній комісії, не витримав:

-Думаю, утворення окремого факультету для заочників наведе лад, - запропонував ніби від свого імені, забувши давню пропозицію Раєвського, який мовчки лише зрадів.

Вчена рада підтримала. Деканом був призначений заступник першого проректора вродливий Іваницький, який швидко налагодив роботу. До складу факультету ввійшли чотири загально університетські кафедри. В адміністрацію запросили молодих фахівців. Старі методисти, навіть не полишивши свої кабінети, з радістю влилися у новий колектив. Раніше ними потикали всі декани і їх заступники. Тепер у всіх один начальник – Іваницький.

Уже на першому засідання вченої ради новоствореного факультету Іваницький твердо наголосив:

-Ми повинні забезпечити для студентів-заочників всі умови для нормального навчання. Більшість з них навчається на комерційних засадах. Тому ще негласно платити за якісь послуги, чи додаткові консультації - це нонсенс! Чим сприятливіші і кращі умови ми з вами створимо, тим більше до нас поступатиме студентів. Наше гасло – все для студента, все заради студента!

Хоч і не велика, але частина навчальних посібників і методичних вказівок публікується за рахунок університету. Дев'яносто відсотків їх повинні здаватися до наукової бібліотеки. Щоб заочник не купував у викладача за невідомо яку ціну, а брав безкоштовно у бібліотеці і користувався. У нас же до бібліотеки здають максимум десятків примірників.

На сайті нашого факультету повинні бути усі навчальні плани і програми, електронні версії необхідних навчальних посібників та інших методичних матеріалів. Щоб студент по Інтернету міг ними спокійно користуватися. Ми уже взяли на факультет досвідченого інженера-програміста. За його допомогою будемо створювати електронні посібники та інші матеріали.

Усі чотири завідувачі кафедрами з ентузіазмом підтримали декана. У плани роботи кафедр та індивідуальні плани роботи

викладачів були вписані чисельні відповідні заходи про значне посилення роботи із заочниками.

Іваницький був енергійним керівником, пропадав на роботі. Але не забував і про згуртування та організацію відпочинку підлеглих.

Першого жовтня він запропонував членам вченої ради відзначити на своїй дачній ділянці за містом День педагогічних працівників та організацію нового факультету.

Після занять купили вина, якихось бутербродів, помідорів, огірків і маршрутними таксі поїхали на недалеку дачу, розташовану зразу за окружною дорогою.

День був сонячним, теплим. Початок осені. Чудове бабине літо! Дача Іваницького площею не більше чотирьох соток утопала в місцями пожовклій зелені та осінніх квітах. Великі кущі чорнобривців, різнокольорові пухнасті хризантеми. Невеличкий, ще не добудований одноповерховий цегляний будиночок. За будиночком – кругла бесідка зі столиком. Далі ростуть яблуні, груші, сливи. Трохи червонобокі великі яблука зимові, ще не зірвані. На одному дереві – середнього розміру зелені зимові груші.

-Рвіть. Яблука - ранет маковий, смачні, уже достигли. Он мийте під краном. Не встигаю обірвати. А груші ще хай до приморозків повисять. Все немає часу. Діти теж на роботі з ранку до вечора. Навіть у вихідні працюють. Добре, що хоч робота є. По батьковому шляху не пішли. Син працює торговим представником. Дочка – менеджером у якісь мало відомій фірмі.

Наша ж з вами робота важка, невдячна і низькооплачувана. Зарплатня доцента не вища від зарплатні вантажника. А середньої руки слюсар, токар, столяр одержують часто навіть значно більше. Тому у викладачі та до аспірантури поступає так мало молоді. У західних країнах викладачі і вихователі дитячих садків цінуються значно вище. У Польщі доцент одержує 1300 доларів на місяць. А ціни на продукти харчування нижчі від наших. Тому двоє моїх

племінників-випускників наших вузів і працюють у Варшавському університеті. Повертатися на Україну поки що не планують.

Та не будемо про сумне. Дивіться, які чудові хризантеми вирощує моя дружина. З великими квітами. Білі, жовті, рожеві. Гладіолуси та рози уже відцвіли. Он ще пухнасті великі кущі чорнобривців. До самих морозів будуть квітнути. Довелося мені кілька років тому побувати у Німеччині. Там квіти занадто охайні, підстрижені, як і дисципліновані німці. А наші – більш природні, розкішніші. Чи у нас вільніше їм, чи земля наша краща. Нам же ці ділянки виділили на неугіддях, косогорах, ярах, які сільськогосподарськими підприємствами ніколи не оброблялися. Скільки праці тут вкладено, скільки сюди навезли чорнозему, поки довели до пуття. Та не скаржилися. Були раді і таким ділянкам. Діти тут навчилися працювати. Кожного літа до закінчення школи з бабунею доглядали грядки, квіти, консервували овочі, робили томатний, яблуневий сік. Допомагали будувати будиночок. Поїдемо на два тижні на море, накупаємося. І знову сюди. Тому і вирости здоровими, працюючими, самостійними. Нам в руки з дружиною не заглядають, як у інших. Самі заробляють на життя. Лише працею можна нормально виховати дитину. Якщо дитина виросте лінива – це постійна мука для батьків. Все життя до смерті прийдеться водити її за руку.

Сіли у бесідці за стіл. Випили трохи вина. Послухали декілька гуморин. Одна коротенька надовго усім зі сміхом запам'яталася:

-Женщины – это такие же, как и мужчины. Только приятнее на ощупь!

Іваницький приніс з будинку гітару. І полинули над вечірніми притихлими садками чудові українські пісні.

Чорнії брови, темнії очі.

Темні, мов нічка, ясні, як день.

Ой, очі, очі, очі дівочі,

Де ви навчилися зводити людей...

Тихий, барвистий, приємний баритон Іваницького підхопили з насолодою інші. Навіть птахи у своєму вечірньому гаморі замовкли, слухаючи чарівний спів. Ніщо так швидко не зближує людей, як загальна, особливо народна пісня. В ній розкривається душа людини. Вона стає відвертою, щирою, приязною.

Тепер всю поточну і перспективну роботу із заочниками планував факультет Іваницького. Розклад занять, заліки, екзамени, склад Державних екзаменаційних комісій.

Перша зимня сесія показала, що порядку стало значно більше. Не було біганини студентів по деканатах, неузгодженостей у розподілі аудиторій та лабораторій. Методисти факультету стали більш контрольовані, працювали з більшою віддачею.

Та багатьох така ситуація не влаштовувала. Заочників відірвали від інших факультетів та Інститутів. Для рядових викладачів все було, як і раніше. А ось деякі декани та їх заступники втратили суттєве джерело прибутків. І вони стали скаржитися проректорам і ректору на зловживання на факультеті заочного навчання. Особливо тут постарався Гурік.

-Заочники одержують такий самий диплом, як і студенти стаціонарного навчання. Але своїх викладачів цей факультет має лише з небагатьох дисциплін. Більшість викладачів залишилося у повному нашому підпорядкуванні. І факультет заочного навчання на них не може ніяк впливати. Лише ми. Але тепер у навчальний процес заочників ми не повинні втручатися. Як тоді я можу проконтролювати роботу мого викладача із заочниками? Ви ж з мене вимагаєте звіти про його роботу. Це призводить до багатьох непорозумінь, які з Іваницьким важко вирішити.

-Факультет лише стає на ноги. Все утрясється. Навчальний відділ готує проект наказу про підсумки зимньої сесії. Там все узгодимо, - підкреслив ректор. – Дякую, що ви хвилюєтеся про такі питання.

Мені декан Даній теж про це розповідав. Порадимося ще раз, як нам бути із заочниками.

Весняну сесію провели добре. Заступник декана заочного навчання наказала завідувачам кафедр закінчити до відпустки по одному електронному посібнику для дистанційних курсів. Деяким викладачам прийшлося працювати навіть влітку. А прийшли викладачі з літньої відпустки і з гіркою усмішкою узнали – факультет заочного навчання розформовано. Він проіснував менше одного року! Причин розформування ніхто не знав. Наказу про це навіть завідувачам кафедр не зачитали. Просто кафедри без всякого узгодження перевели на інші, навіть не споріднені факультети. Ображений Іваницький перейшов працювати доцентом.

-Ми за десять місяців налагодили роботу такого великого підрозділу, - здивовано з обуренням обговорювали новину викладачі. – У нас же чотири з половиною тисяч заочників! Їм потрібно було дати раду. І ми справилися з цим. За результатами весняної сесії жодних зауважень. Що сталося?

Причину знали лише Гурік та ректор. На вересневій вченій раді ректор, надувши щоки, з притиском сказав:

-Факультет заочного навчання не виправдав надій, які на нього покладалися. Якість навчання студентів-заочників навіть погіршилася. Така тенденція і у інших вузах. У нас без цього факультету організація була краща. Такі експерименти у вузах потрібні. Та надалі будемо обережніші.

Першому проректору Раєвському присвоїли вчене звання професора. Він заспокоївся і продовжував сумлінно тягти свою лямку – фактично всю роботу і за ректора.

Ректор не любив кабінетної роботи. Навіть прийоми з особистих питань старався перекласти на Раєвського, проректорів та референта. Сам пропадав на якихось депутатських засіданнях, комісіях. Часто виступав по радію, давав інтерв'ю кореспондентам

обласних та центральних газет, телебаченню. Напевне, планував знову перелетіти у якесь крісло на обласний рівень.

Вдало провів показову оборудку. З міністерства прийшов лист з проханням перевести на одну фірму кошти на виготовлення для будівлі міністерства п'яти пластикових вікон. Сума не досить значна. Можна перевести. Але ж потрібно подумати і про свій власний двоповерховий модерновий будиночок у передмісті. Там стояли вікна з дерева. З якісного пластика відомих фірм, давно кажуть, вікна значно кращі. Ректор телефонує до заступника міністра і просить дозволу замовити ще два десятки вікон «для університету». Одержує згоду. Через місяць його будинок уже красувався гарними пластиковими вікнами, які списали на поточний ремонт ректорського поверху.

Сподобалося. Невдовзі вдалася і друга оборудка.

При будівництві корпусу третього студентського гуртожитку на першому поверсі за проектом з боку широкої жвавої вулиці були прибудовані лише стіни чотирьох відкритих альтанок для відпочинку. Звичайно, ніяких альтанок там довго не влаштовували. Коли до ректора звернувся один бізнесмен з пропозицією побудувати за власний рахунок на базі альтанок чотири невеликі магазини, Шевчук зробив бізнесмені зустрічну пропозицію:

-Побудуєте і обладнаєте мені у власному будинку невелику сауну на п'ять-сім осіб із зовнішнім басейном – тоді домовимося.

Незбаром магазини уже приймали перших покупців.

Жадоба нововведень в університеті, як правило зовнішніх, його не полишала. Було встановлено перед головним корпусом погруддя академіку Вернадському. Перед іншим корпусом – великий фонтан з оголеною посередині Афродітою. Збільшилася кількість лавочок. Встановили на високих «ніжках» дорогі світильники. Сказали – італійські, кожен коштує три тисячі доларів. А лабораторії залишалися погано обладнаними, без приладів. У багатьох аудиторіях старі, подряпані і помальовані столи та стільці.

А в одній з аудиторій безпосередньо під час занять на викладача впав невеликий клапоть стелі. Травми не було. Лише викладач перелякався. Але розмов по місту хватило на пів року.

Навіть номінально керувати своєю кафедрою ректор не хотів.

Першого вересня з його подачі завідувачем провідної на факультеті кафедри стала дружина Гуріка! Вона пропрацювала в університеті всього один рік. Багатьох питань не розуміла і не прагнула зрозуміти. Мрія збулася! Це уже була посада вище професорської! Тепер факультет став повною вітчиною Гуріка. Він і раніше робив майже все, що хотів. Стримував його лише перший заступник. Зараз можна було через дружину та її кафедру регулювати і спрощувати процес навчання. Цей процес і так був практично спрощений до рівня поганенького технікуму. Дружина вище рівня технікуму не могла піднятися. А грошей на підтримання більш високого рівня Гурік у ректора не добивався. Йому було достатньо прекрасно обладнаного службового кабінету та дружини на новій посаді.

Коли до Гуріка ректор направив службову записку доцента Величка про введення для студентів нової спеціальності, яка могла підняти престижність факультету і збільшити контингент студентів, він з якоюсь оскоминою у роті подумав:

«Куди лізе цей лисий доцент! Не хоче ще іти на пенсію? Чи дійсно стривожений важкою ситуацією? Тривожиться, що одна з найдавніших і добре укомплектованих попереднім завідувачем кафедра може розпастися. Студентів до нас, дійсно, з кожним роком поступає все менше. Добитися подібних листів у двох Головних управліннях облдержадміністрації не просто. Там дуже потрібні фахівці, яких вони просять. Їх в Україна не випускає жоден вуз. Але хто буде готувати купу паперів? Гарік не потягне. Перший заступник готує папери по іншій спеціальності. Самого Величка у Києві дійсно ніхто слухати не буде – не по його рангу там чиновники. А ще й чи послухають навіть мене у Києві? Недавно

вийшов наказ міністра, що обмежує введення нових спеціальностей. Їх і так дуже багато напридумували комерційні вузи. Ні. Займатися не будемо. Наш університет Національний. Ректор при повній підтримці облдержадміністрації міцно сидить на своєму місці. За його спиною і ми з дружиною непогано себе відчуваємо. Нам потрібно думати не про вуз, а про дочку!»

І вони, дійсно, постійно турбувалися лише справамилюбимих донечки та внучки, за якими так скучали.

Гурік домовився з ректором про відрядження «для вивчення організації навчального процесу у закордонних навчальних закладах за Болонською кредитно-модульною системою» і за кошти університету поїхав до Данії провідати дочку та прозондувати справи з її дисертацією. Своїх сорок тисяч доларів перевів на банк у Данії, щоб карточкою їх можна було там зняти.

Поїздом у спальному купе «люкс» спокійно доїхав без пригод до Парижа. Звідти – до Копенгагена. Здивувала чистота, прядок у вагонах. Провідники надзвичайно ввічливі. Постільна білизна ніби тільки що з магазину. У целофановому пакеті з голубою стрічкою. Пахне лавандою. Матраци нові. На столику у купе – квіти. У туалеті все блищить чистотою. Дзеркала. Пахуче мило. Туалетний папір.

«Далеко нам до закордонного обслуговування та сервісу. Стільки років незалежності і ніякого прогресу! Прибалтійські країни, Польща, Чехія, Угорщина, Румунія, Болгарія давно у Євросоюзі.

А ми «ще довго будемо прозябати у жебрацтві», як писав колись видатний учений-хірург та філософ Микола Амосов. І все із-за того, що при владі залишилися ті ж самі колишні керівники-комуністи, - пригнічено подумав Гурік. – Добре, що хоч дочка вирвалася з цього болота»

Вперше був так далеко на Заході. Мови жодної не знав. Так, пару слів німецькою, яку вивчав колись давно. Квитки були взяті зразу до кінця. За допомогою них і без пригод дістався. Зустріти батька у Парижі дочка не змогла. Привітала разом з внучкою лише

на пероні у Копенгагені. Радості не було меж – давненько не бачилися. Зі слізьми повисла на шії:

-Тату, пробач, що ми не можемо уже декілька років приїхати до вас. Тут працювати потрібно значно потужніше, ніж на батьківщині. Даремно зарплатню не платять. Кожна хвилина на обліку.

У дочки не ладилося з дисертацією, над якою вона працювала уже більше чотирьох років. В Данії у вузах надається термін, на протязі якого потрібно закінчити наукову роботу. Не закінчив вчасно – звільняють з посади. Дочка боялася, що можуть перевести у лаборанти. І то, якщо буде місце. А так – на біржу безробітних і можеш довго шукати іншу роботу.

Гурік міг написати одну-дві глави для дочки і вдома. Але він був зовсім не знайомий з вимогами до дисертаційних робіт у Данії. Тим більш – робота писалася англійською мовою. Дочка наступного дня розповіла. Ці вимоги були значно вищими, ніж на Україні. Наука там у багатьох галузях значно випереджала досягнення науковців України. Наприклад, у медицині вони були на два десятки років попереду. Але і ВАКів, наповнених чиновниками від науки, там немає. Захистив роботу і тут же в університеті одержуй диплом!

Гурук був все-таки доктором наук з моделювання процесів. Тому у деяких питаннях, переглянувши за тиждень разом з дочкою матеріали, допоміг порадами. Та основне, зустрівся з професором - науковим керівником дочки, який трохи розумів російську мову. Посиділи з ним у ресторані. І Гурік, маючи величезний досвід «неформального спілкування» з ученими різних рівнів, умовив професора допомогти дочці. У Данії теж люблять гроші. Професор не зміг відмовитися від тридцяти тисяч доларів.

Гурук не мав часу навіть роздивитися і погуляти красивим містом. Побував у центрі, полюбувався каналами, старовинним будинком відомого не весь світ казкаря Андерсена, у порту – кольоровими вітрильниками. Вивченням «організації навчального процесу» не займався. Трохи порозпитував з цього приводу дочку.

Вирішив – щось у дорозі придумає. І – додому. Головне – здається допоміг дочці у важку годину. Професор не повинен підвести.

Професор, дійсно, дотримав слова. Через рік дочка захистилася!

В університеті уже наступного дня Гуріка вітали колеги - дружина не витримала, похвалилася секретарю приймальні ректора.

Напруга останніх років вдома у Гуріка зразу спала. На душі стало легко і спокійно. Вирішили разом з дружиною у літню відпустку поїхати до санаторію. Трохи відпочити і підлікуватися. Гуріка почав турбувати давній гастрит. Далеко добиратися не хотілося. Лікар порадив – до Моршина, що у Львівській області.

-Там давно і досить успішно лікують гастрити улюбій формі. Умови чудові. Майже у самих Карпатах.

Санаторні путівки на липень обом виділили у профкомі за тридцять процентів позачергово.

Свій саквояж Гурік зібрав швидко. А дружина два дні все розпитувала, які сукні брати, яка шляпка буде до лиця. Нарешті збрала велику валізу. Гурік зателефонував однокласнику Миколі, що проживав недалеко від Моршина у Стрию. Поїздом до Львову. Далі – до Стрия. Гурік розповів дружині про сервіс у міжнародних та західноєвропейських поїздах. Тут – на два рівні нижчий. Навіть чаю не запропонували у купейному вагоні.

Микола зустрів прямо на пероні затишного європейського стилю вокзалу. Усмішка до вух, розпростерті руки:

-Довго ж ви збиралися приїхати! Не вміємо ми відпочивати. У цивілізованих країнах працюють для того, щоб нормально жити, а ми – живемо, щоб працювати! У нас тут чудовий край. Відпочинете душею і тілом. Чисте повітря, недалеко гори, навколо ліси, ріки, озера. Та ви самі все побачите. Краще не їхали б до Моршина, а до моєї дочки у містечко Сколе. Це близько, в самих Карпатах. Я б вас туди машиною відвіз.

-Мені потрібно шлунок підлікувати, - усміхнувся Гурік, - а через декілька днів можна поїхати і у Сколе.

-Шлунок не тільки підлікуєш, а вилікуєш назавжди! До Моршина приїжджають уже років вісімдесят з усього світу. Мій свояк побував тут два рази підряд і забув про хворобу. Мінеральна вода, озокерит та дієта – і всі хвороби проходять.

Та годі балакати. Нас дружина чекає. Уже стіл давно накрила.

Дружина Віра зустріла дуже привітно. Стіл дійсно ломився від закусок. Голубці, вареники, молода картопля, посипана кропом. Навіть мариновані білі гриби. Якись карпатські крученики. Вино запивали компотом з чорниці.

-Компот з чорниці варять лише у нас. Правда, і у Житомирській, Чернігівській, Сумській областях чорниця росте. Але на радіаційно забруднених після Чорнобильської катастрофи територіях. Карпатська чорниця екологічно чиста. Значно поживніша. У нас її багато заготовляють і для закордонних фірм, - рекламувала Віра.

-Сюди за нею зі східних областей України мало приїжджають. Бояться бандерівців.

-Які бандерівці! Люди тут надзвичайно толерантні, бідові, сумлінні, працьовиті. Подивитися, як у гористій місцевості важко вести присадибне господарство. Бандерівці боролися з радянською владою. Тепер від тієї влади і слід простиг. Тут люди майже усі віруючі. У нас в Стрию великий базар. Але в неділю туди немає чого ходити – весь люд в церкві.

На сході та у центрі України за десятиліття у колгоспах людей відучили сумлінно працювати коло землі. Розпайовані землі ніхто не хоче самотужки обробляти. Особливо молодь. Віддають в оренду за символічну оплату. Орендарі наживаються, а люди бідують. В Карпатах же орної землі зовсім мало. Люди з радістю обробляють кожен клаптик, навіть на крутих схилах. Живуть бідно, та газдують, по вашому – хазяюють.

Микола автомашиною відвіз гостей до Моршина. Путівки у них до найкращого санаторію – «Мармуровий палац». Старого стилю чотириповерхова у гарному стані будівля стоїть подалі від

гамірного центру міста, майже у лісі. Величне фой'є. Мармурові центральні сходи. Номер – двокімнатний люкс на другому поверсі. Одна кімната – спальня з двома широкими ліжками, друга – вітальня зі столом посередині, диваном і чотирма кріслами. Холодильник, телевізор, телефон. На вікнах жалюзі.

Микола поставив саквояж та велику валізу на диван:

-Оце так апартаменти! Відпочинете по царському! Через декілька днів, коли освоїтеся, зателефоную і знову проїдемося до Стрия, чи, якщо забажаєте, до Сколе.

-Миколо, у тебе свої справи. Не хочемо вам надіждати.

-Як ти можеш так казати, друже мій! Ми і не наговорилися. Влаштовуйтесь. Не буду вас стомлювати своєю присутністю.

Зразу ж – до лікаря. Приймальня на їхньому поверсі. Ніякої черги. Лікарка, років тридцяти п'яти струнка білявка, зустріла надзвичайно привітно. Вислухала уважно обох. Розпитала.

-Звати мене Марія Володимирівна. Ось направлення на аналізи. Після обіду на першому поверсі здасте. А завтра зранку з результатами – до мене. Сьогодні похарчуетесь по загальній дієті. А завтра назначимо саме вашу. У нас роками відпрацьовані дослідними інститутами дієти від різних шлункових, урологічних та деяких інших хвороб. Через тиждень почуватимете себе зовсім здоровими людьми. Раджу – без алкоголю та пива.

Гурік звернув увагу на тендітність та вишукваність лікарки. Саме такі жінки привертали його увагу. Подумав:

«От чого недостає моїй дружині. На неї уже починають жалуватися колеги по університету. Дуже часто, не розібравшись у ситуації, приймає неправильне рішення. Гонориться своєю посадою. Висварила начальника навчального відділу. Та ходила у сльозах до проректора. Проректор все спустив на гальмах. Але мені сказав, щоб я якось вплинув на дружину. Як вплинеш, якщо вона і мною вдома крутить по своєму. Приглянись до лікарки, може вкажу дружині, як потрібно поводитися з іншими».

Наступного дня знову до лікарки. Лікарка була дуже уважна. Довго передивлялася результати аналізів. Дружині весело сказала:

-Вам потрібно профілактично попити водичку з шостого джерела. Дієта загальна залишається. Ванни, душ Шарко і масаж. Більше прогулянок на свіжому повітрі по стежці здоров'я. Трохи схуднете. А так все добре.

Гурік подумав: «їй потрібно було б добре схуднути. Кілограмів на десять, а то і більше. Вдома на обід кожного дня бере білий батон і майже сама його їсть. Все з хлібом. Навіть картоплю. Свинину любить. Відбивні, печеню з підливою. Ожиріла уже. Скільки кажу – менше хліба. І слухати не хоче».

А з Гуріком лікарка вела бесіду значно довше:

-Болі у області шлунку давно терпите?

-Не дуже сильні. Виникли перед самим захистом докторської дисертації років вісім тому. То трохи болить, то проходять. Погано, коли поїм смаженого. Сказали - ніби гастрит. Часу лікуватися не було – все з цією докторською. Приписали якісь пігулки. Стало ніби краще. А через три-чотири місяці – знову погано. Особливо, коли понервуюсь під час сесії.

-На сесії, знаю, нервуються студенти. Вам чого хвилюватися?

-За показники сесії ректор на нарадах довго згадує. Студенти, які навчаються на комерційних засадах, здають екзамени в основному на «трійки». Це дуже знижує якісний показник по факультету. А пасти останніх в університеті не хочеться.

У голові крутилося: «Так було при Миколі Тихоновичу. Новий ректор про показники мого факультету майже не згадує. Та інші декани від навчального відділу знають справжній стан речей. Як вони остовпіли, коли мені одному з перших присвоїли звання «Почесний працівник університету». Один навіть не витримав і дуже здивувався – у мене ж стільки недоліків на факультеті. Микола Тихонович хотів колись звільнити з посади. А тут таке високе звання. Не буду ж усім пояснювати, що Шевчук так дякує за

першу дисертацію, яку я для нього організував. Це було непросто. Прийшлося переговорити з усіма членами спеціалізованої ради. Особливо важко було з головою ради – академіком. А на переговорах з пустими руками ніхто слухати не буде».

-То ви захистили докторську? - з повагою уважно глянула лікарка.

-Так. Уже давно професор. А за оцінки хвилююсь. Як у незабутні молоді студентські роки.

-Ці хвилювання і призвели до хвороби. А ще неправильне харчування. У вас за давнини гастрит. Не вилікуєте – може перейти у виразку шлунку. Підвищена кислотність шлункового соку. Три рази на день попити підігріту водичку з першого джерела. Озокеритні аплікації. Мікроклізьми. Орошення кишечника. Дієта номер три. Та оздоровчі ванни, душ Шарко, масаж. До мене на прийом через кожних три дні. Будете дотримуватися всіх процедур – вилікуємо. Впевнена, що розумієте - це у ваших інтересах.

-Маріє Володимирівна. А коли знайти час на культурну програму? Хочемо поїхати на дві-три опери до Львову. Там же, за чутками, прекрасний оперний театр. Подивитися різні старовинні замки, монастирі, водоспади та стовпи у Карпатах, печери Довбуша. Тут так багато цікавого. Студентам потім розповім.

-Ви приїхали лікуватися, чи розважатися! Піду вам назустріч. Зробимо так. У нас процедури з восьмої години ранку. Я випишу відповідні направлення. До обіду все проходить, а потім вільні. Берете з собою в дорогу нашу водичку. Тільки дуже прошу - дотримуйтеся дієти. Через кожних три дні – до мене.

-Ви моя рятівниця! А то на цих чисельних процедурах я за місяць скисну. Все буду виконувати, як приписано.

Гурік галантно поцілував лікарці руку і задоволений вийшов.

На процедурах він був дійсно дуже зайнятий. Спочатку не встигав пройти всі до обіду і після обіду наздоганяв. Дружині такий стан речей дуже не подобався:

-Мені що робити? Весь час спати? Уже боки болять. Ми нікуди не можемо поїхати, навіть піти до ресторану.

-У мене строга дієта. Ніяких ресторанів! Ти ж можеш сама поїздити по екскурсіях. Познайомся з двома-трьома відпочиваючими, розважайся. А я приїхав вилікувати цей злочасний гастрит.

Так і вирішили. Дружина кожного дня після сніданку – у поїздках. Задоволена поверталася часто аж після вечері. Не вечеряла. Пила лише принесений Гуріком вечірній кефір з невеличким печивом.

А Гурік лікувався дуже старанно. Та не забував і про розваги.

Кожного прийому до лікарки приносив пляшку сухого вина і коробку найкращих цукерок. Марія Володимирівна задоволено розквітала в неповторній карпатській усмішці:

-Вам дорого обійдеться наше лікування. Вино вам не заважає?

-З вашою водичкою небагато сухого вина – це найкращі ліки. Ще додати хоч трохи місцевої романтики – і буде повний набір санаторних лікувальних процедур!

-У нас романтики вдосталь! Уважно роздивіться у чергах на процедурах та коли п'єте водичку у б'юветі – скільки там чарівних жінок. Більшість з них чекає уваги чоловіків. Можете піти на розташоване неподалік лісове озеро. Там під сонцем і оголених побачите. З вашим джентельментським вихованням та увагою до жінок швидко знайдете собі романтику.

Та як прореагує дружина? Вона ж завжди поряд. Чи у вас якісь особливі відносини? Так буває у санаторіях. Чоловік має свої розваги, дружина – свої.

-Дружина весь час на екскурсіях. Навіть на вечерю дуже часто стала запізнюватися. Приношу їй щось поїсти.

У вашому кабінеті не дуже поговориш. Відвідувачі не будуть чекати. Приходьте, будь ласка, після обіду до моєї палати. Вип'ємо кави. Я вам розповім про видатного психотерапевта Наталію Правдіну. Ви, напевне, читали її чисельні книги?

-Ні! Чула про неї, але часу немає читати. Яюсь незручно до вас приходити. Прибиральниці можуть зразу ж донести головному лікарю. Якщо бажаєте, то краще ви приходьте десь о чотирнадцятій - п'ятнадцятій годині до мого кабінету. Прийом у мене до тринадцятої. Пообідаємо. А потім можна і приємно поспілкуватися. У кабінеті затишно. Головний лікар у цей час уже не працює. Їде до Стрия додому. З прибиральниць залишаться лише по одній на поверсі. Нас ніхто не потурбує.

Так вони стали спілкуватися майже щодня. У Гуріка було дві книжки Правдіної. Він приносив якусь настоянку, чи кон'як. Лимон, апельсин, чи банани. Трохи випивали. Марія Володимирівна ставила каву і Гурік читав спочатку «Календар удачі» Правдіної. Потім точилися розмови про університетське життя, його поїздки до Копенгагену, якісь політичні новини.

Марія Володимирівна виявилася цікавим співрозмовником. Вона читала багато різної науково-популярної і медичної літератури. Уміла гарно розповідати. Гурік все більше нею захоплювався.

-У вас такі широкі знання. Невже не хочете піти на більш високу посаду? Даруйте, але лікар у санаторії – це ж не цікаво. Майже одні й ті ж самі хвороби. Методики лікування давно відпрацьовані. Ви тут, мені здається, можете значно понизити, чи й втратити кваліфікацію. Та й зарплатня, напевне, мала.

-У мене немає своєї квартири. Живу з сином поряд у санаторному двокімнатному котеджі. За світло, газ і воду платити не потрібно. Як лікар, маю право харчуватися у санаторній їдальні. Мене це влаштовує. Саме головне – не турбуюсь за працевлаштування. Моршин – місто маленьке. Одна невелика міська поліклініка. Лікарня – у Стрию. У дев'яності роки розрухи багатьох лікарів звільнили. Безробіття. А наш санаторій – найкращий. Завжди заповнений відпочиваючими. Тому у нас жодного лікаря не звільнили. Звичайно, кваліфікацію не підвищиш. Але мені подобається спілкуватися весь час з новими людьми.

Допомагати їм одужати. До речі, як ви себе почуваєте? Процедури не погіршують стан, лікують?

-Почуваюсь значно краще, ніж у перші дні. Дотримуюсь усіх призначень. У вас чудовий персонал. І медсестри, і працівники їдальні. Починаю набирати вагу, чого не дуже хочеться.

Розмови з кожним днем ставали більш відверті. Гурік сідав ближче до лікарки, брав за руку:

-Ви казали, що живете з сином. А де ж, пробачте, чоловік?

-Поїхав на заробітки до Португалії. Уже третій рік не дає про себе ніякої звістки. Через одного знайомого у перший рік передав двічі по двісті євро – і більше ні слуху, ні духу. Видно, там оженився. Казав той знайомий, що його недавно бачив. У нього все добре. Я не дуже переймаюсь – жили ми як кіт з собакою.

-Не можу уявити, як таку вродливу, тендітну, високоосвічену молоду жінку можна було залишити одну. Вас же чоловіки не пропустять. Невже весь час самі?

-Були залицяльники, Але боюсь кому б то не було подавати надію. Приїде чоловік – що йому скажу. Можна було б офіційно розлучитися. Але потрібна згода чоловіка. Де його шукати? – подивилася жінка Гуріку виразно у вічі.

Гурік нахилився і вони злилися у солодкому поцілунку. Уста жінки палали. Вона безсило опустила руки. Гурік став цілувати шию. Потім розгорнув білого халатика і доторкнувся губами до грудей.

-Зачиніть двері на ключ, - ледве видихнула тихо Марія Володимирівна.

Гурік відірвався, повернув у дверному замку ключ. Коли оглянувся – лікарка уже була без халатика. Вона у його обіймах вся тремтіла, як голубка біля надутого голуба, що воркує і ходить колами. Зголоднілий до кохання Гурік взяв знесилену жінку на руки, обережно відніс і положив на тахту. Що потім було, він не дуже пам'ятав. Лікарка деякий час тихо постогнувала. Потім затихла. Не відкриваючи очей, відвернулася до стіни. Гурік наклав

жінку халатиком. Поцілував у стиснуті палаючі губи. Поправив свій одяг і без слів вийшов.

Коли прийшов наступного дня «на прийом» з квітами, Марія Володимирівна усміхнулася і подивилася спокійно йому у вічі:

-Такого зі мною ніколи раніше не було. Не спала всю ніч. Так без всякого дозволу поступити зі слабкою жінкою. Ви лише не дуже захоплюйтесь, а то розкаже хтось вашій дружині, що будете робити. І мене турнуть з роботи.

-Я у захваті від вас! Душа співає! Спостерігав рано вранці за ластівками. Як вони парами літають. Потім походив на галявині босими ногами по ранішній прохолодній росі. Якщо дозволите і подасте мені надію, сам дружині про все розповім. Останніми роками ми стали з нею чужими людьми. Невже думаєте, що я просто хочу з вами закрити курортний роман? Ви надзвичайна жінка! Я закохався у вас з першого погляду! Не можу на милуватися вашими очима, носиком, губами. Такі розкішні зачіски постійно робите. А руки якісь надзвичайні. Куди дивився ваш чоловік?

-Казав спочатку пристрасно, що дуже кохає. А потім все більше дивився футбол по телевізору та дудлив холодне пиво. Навіть не зрадив, коли народився син-первісток. Сказав – буде багато нових турбот, не даватиме дитина спати.

-А у мене донечка. Давно живуть з чоловіком і дитиною в Копенгагені. Закінчила наш університет з відзнакою. Спеціальність – інженер-механік. Роботи нормальної тут за фахом не знайшла. Адже виробництва майже усі працюють на 10-15 відсотків. Там своїх, досвідчених працівників давно поскорочували. Попрацювала якимось менеджером у фірмі. А потім вирішила пошукати щастя за кордоном. Вона добре володіє англійською мовою. Повезло. Зараз викладач університету. Там вийшла заміж. Недавно захистила дисертацію. Повинні перевести на посаду професора.

Вторік я був у неї. Жити там не просто. Людина весь час у великій напрузі. Вимоги до фахівців дуже високі. Працювати, опустивши

руки, ніхто не дасть – висока конкуренція. Один-два промахи у роботі – і звільнять. На твоє місце завжди готові стати інші, більш кваліфіковані, більш організовані. Весь час потрібно підтримувати високий фаховий статус. Працювати над собою, вдосконалюватися. Зарплатня значно вища від нашої. Але і витрати на прожиття теж дуже високі. Звичайна двокімнатна квартира коштує сто п'ятдесят тисяч євро. Купують в кредит на двадцять років. Автомобіль, побутова техніка – теж у довготерміновий кредит. Виплата – з відсотками. Не перерахуєш внески декілька місяців – заберуть і квартиру, і автомобіль.

То ви дозволите про нас розповісти моїй дружині?

-Ще немає особливо про що розповідати. Будьте розсудливим. Ви – одружений професор. Я – проста лікарка, що виросла у гірському селі в Карпатах. Ви ж, напевне, атеїст. Не вірите в Бога. А мене виховали у греко-католицькій вірі. Те, що між нами сталося – смертний гріх. Щонеділі у церкві молитимуся, щоб цей гріх спокутувати. Я повінчана з чоловіком. Він приїде і ми знову житимемо разом. Дитині потрібен батько.

-Ви ж казали, що жити з ним вам важко. Потрібно розлучитися, - аж простогнав засмучений від цих щирих слів Гурік.

-Я повинна його дочекатися. Має приїхати з Португалії наш знайомий. Може привезе від нього якусь вісточку. Вони разом важко працюють на будівництві по дванадцять-чотирнадцять годин на добу. Офіційного статусу, як і багато наших заробітчани, не мають. Весь час бояться, що можуть вислати з країни.

Дуже прошу – приходьте до мене значно рідше. Якщо почувете якесь недомагання, чи просто дискомфорт. А то не частіше раз на тиждень. Погуляйте нашими лісами. Збирайте гриби, суніці уже є.

-Засмутили ви мене своїми словами. Та добре вас розумію. Насильно милим не будеш.

Гарік поцілував руку Марії Володимирівни і з опущеною головою вийшов.

Лікарка з розповідей знала ціну цим курортним романам. «Признається у палкому коханні з першого погляду. Чарівними словами, квітами та подарунками задурить голову. Візьме від жінки, що йому потрібно. А потім повертається до своєї законної дружини. А обдуреній жінці - хоч у прірву!

Ні! Дочекаюсь я повернення свого рідного Іванка. Не може бути, щоб він забув наше кохання та свого первістка. Щось з ним сталося у тій далекій Португалії».

Гурік довго не сумував. Уже через день пішов шукати лісове озеро. По дорозі розсудливо міркував: «Що такого я знайшов у тій Марії Володимирівні? Худенька. Погляд несміливий. Навіть манікюру гарного немає. Просто пофарбовані нігті. Весь час працювати з людьми і не зробити сучасний манікюр! Правда, не в цьому щастя. Коханка вона була б чудова. Але яка вона у подружньому житті – невідомо. І про розлучення з дружиною я ляпнув для красного слівця, не подумавши. Що сказала б на це наша донька. Вона так любить свою мати. Відмовилася би від мене. Хіба я можу так ризикувати роками свого не такого вже й нещасного та безбідного життя. Дружина тепер на високій поважній посаді. Донька майже професор! Внучка підростає. Не відходила від дідуся, коли я там був. На прощання так цілувала і просила приїхати знову. Кинутись у прірву нерозсудливого кохання – не для мене. Ось на озері покупаюсь, трохи засмагну».

Гурік від цих думок повеселів. Добре втоптана, з випнутим корінням лісова стежина між високими модринами, смереками та поважними буками вивела до озера. Гурік зупинився, вражений неповторною природною красою.

Серед зелені високих дерев темна, тиха, чиста водна гладь. Метрів двісті в довжину і біля сімдесяти - в ширину. Навколо всього озера доволі широкий чистий пісочний беріг. У дальньому кутку – пара білих лебедів. Роздягальня та декілька пляжних грибків, лавочки. На підстилках під ласкавими, ще не гарячими зранку

сонячними променями ніжаться декілька десятків роздягнених людей. Гурік підійшов до води. У прозорій до дна теплій воді видно, як зграйками стрімко і полохливо плавають невеличкі рибки. Над водою літають зелено-голубі бабки, жовті та різнокольорові метелики. Час від часу квакають жаби. Тихо, майже не чути людських голосів. Лише далека розумна зозуля комусь налічує багато років.

Гурік зняв верхній одяг і сів на лавочку. Звернув увагу – чоловіків було зовсім мало. Майже одні жінки. У кольорових купальниках, що підкреслювали красоту оголеного тіла. Різного віку та різної статури. На повних, старших та молоденьких увага Гуріка не затримувалася. Поглядав скося на жінок середнього віку.

«Не знаю навіть, як познайомитися. Причину якусь потрібно придумати. Щоб не здатися бовдуром. Поспішати не буду. Поспішиш – людей насмішиш. Он одна окремо лежить. У капелюшку. Читає уважно газету. В темних окулярах. А далі – ніби стрункіша. Років сорок. Уже двічі поверталася з боку на бік. Підстілка розкладена широко, розрахована на двох. Звернула на мене ніби увагу», - розглядав відпочиваючих наш герой.

Зайшов у воду. Приємна прохолода охопила всього з голови до ніг. Спочатку мілко, а потім зразу глибочінь. Пірнати і діставати дно побоявся. Трохи проплив кролем до середини і спокійно повернувся назад. Відчував себе у воді впевнено. Сила ще грала у тілі і жадала подвигів. Звернув увагу – жіночка на широкій підстілці уже сіла і спостерігала за ним.

Вийшов з води, пострибав на одній нозі, щоб вода витекла з вуха, взяв одяг і впевнено попрямував до незнайомки.

-Пробачте. Не знав, що тут можна полежати на піску і не взяв підстілку. Можна на вашій вмотитися? Я спокійний і ввічливий. Не буду приставати, - з якоюсь невпевненою усмішкою незграбно спробував пожартувати Гурік.

-От тобі й на! Вмощуйтеся – місця хватить. Так уже і не будете приставати. А може я потребую чоловічої уваги. У вас закурити є - мої закінчилися, - відповіла весело чорнява ясночола молодиця і посунулася на край підстілки.

Гурік взагалі зовсім мало кутив. Але на всякий випадок у задній кишені штанів носив пачку цигарок з фільтром.

-Будь ласка, - простяг пачку, - лише це не жіночі. Міцні.

-Так я ж люблю міцні! Із задоволення у житті залишилися лише одні цигарки.

-Так песимістично розмірковувати категорично не потрібно. Пробачте, що вам підказую. Ви, напевне, знаєте, що лише оптимістичний настрій веде до успіху у житті і до перемоги. Тому з сьогоднішнього дня будемо оптимістами.

-Ви так упевнено кажете «ми», ніби давно знайомий чоловік, - з неприхованою цікавістю подивилася на Гуріка незнайомка.

-То з радістю познайомимось. Мене звати Михайло. А вас, чарівна тепер уже оптимістка, як величають?

-Ольга Василівна. Для вас просто Оля, - простягла руку чорнявка.

Майже до обіду вони мило розмовляли на різні теми. Гурік навіть забув про одну процедуру. Але розповісти анекдот не забув.

«Мужчины делятся на две категории. Одни любят крупных женщин. Другие – скрывают это!»

Ольга від душі розсміялася. На щоках округлилися дві милі ямки.

-Так я ж не крупная. Звичайнісінька жінка.

-Ви середня. І це чудово! – знайшовся жіночий спокусник Гурік.

Домовилися завтра знову зустрітися на озері після обіду.

Та коли повернувся до палати, сталася подія, яка мало не зруйнувала всі його приємні плани. У палаті застав дружину з незнайомим чоловіком. Одягнена дружина лежала на ліжку із закритими очима. А чоловік сидів поряд на стільці і співчутливо тримав її за руку. Гурік зразу ж намалював собі картину: «Я на озері шукаю пригоди. А дружина уже знайшла залицяльника і воркує з

ним прямо у нашій палаті. Цікавий, з вузькими вусиками та невеликою лисиною чоловік. Виглядає інтелігентно. У білому літньому костюмі, білих туфлях. Що у них з дружиною? Неспроста він сидить біля неї і гладить так співчутливо руку».

-Що сталося? Чому тут сторонній чоловік? - обурено здивувався знервований Гурік.

-Ти десь пропадаєш, а у мене раптово заболіло коліно. Познайомся – це пан Дмитро. Якби не він, не дійшла б до палати. Ми з Дмитром Павловичем познайомилися на останній екскурсії. Він знає більше любого екскурсовода. Так гарно розповідає.

-Ти пам'ятаєш – я постійно не процедурах. Не дочекаюсь, коли вони уже закінчатся. Чому ти не пішла до лікарки? – співчутливо запитав Гурік. – У палаті ж самостійно не вилікуєшся. Чи пан Дмитро – лікар? – запитав намірено трохи глузливо.

-Не лікар. Але мені стало уже краще від співчуття пана Дмитра, - з викликом відповіла дружина, - здається, у мене вивих.

-Тоді потрібно накласти гіпс. Ти можеш ходити, чи покликати лікарку сюди? – уже почав хвилюватися Гурук. «Буде лежати у палаті. Прийдеться постійно носити їй їсти. Сидіти біля неї. Тоді нікуди не відірвешся ні на хвилинку. Що ж я скажу цій Ользі? От, не було клопоту, та купили порося!»

-Ходити дуже боляче. Поклич лікарку. Дмитре Павловичу, дякую вам дуже за допомогу. Не буду вас затримувати. Чоловік уже потурбується, - усміхнулася мило до Дмитра дружина.

-Якщо ваш чоловік постійно на процедурах, то я зможу посидіти з вами. Такій енергійній жінці залишатися одній хворій у палаті буде дуже сумно, - здається, лише для годиться, невпевнено напрошувався чомусь Дмитро, - хоч подам вам пити, чи ще чогось.

Гуріку здалося, що цей Дмитро якось знітився. Рішучість його пропала. «Побачив мене і злякався. Не прийде він тепер. Це точно! Прийдеться мені самому тут кукувати біля милої дружиноньки».

-Добре, якщо матимете час і бажання, зайдіть завтра зранку, - невимушено погодилася зразу жінка.

-Так я не пропускатиму процедури. Принесу тобі сніданок, а потім - обід, - зрадів Гурік, - після цих процедур став почувати себе значно краще. Ще після обіду назначили якісь аплікації. Там біля кабінету завжди довга черга.

«Може хоч на годинку-другу відірвуся від дружини. Так сподобалася ця крислата, повногруда Ольга. Вона теж ніби не проти познайомитися ближче. І така халепа! Терміново потрібно щось придумати. Безвихідних положень не буває».

Лікарка на Гуріка навіть не глянула. Наклала тісну пов'язку і, не піднімаючи голови, впевнено сказала:

-Це простий вивих. За два дні пройде. Ви часом не на високих корках ходите? Вивих міг статися від цього.

-Взяла з собою нові босоніжки і вирішила їх взути. Вони саме на високих корках. От і на сходах підвихнула ногу.

-Не хвилюйтесь. Але ходити ці два дні небажано. Хай чоловік приносить вам їжу. Одужуйте якнайшвидше, щоб не турбувати чоловіка. Він у вас вчасно і прискіпливо проходить усі процедури. І це дається знаки – відчувається відмінно, - саркастичним, як на Гуріка, голосом промовила лікарка і вийшла.

Наступного дня Гурік після обіду таки прийшов на озеро і розповів про цю непередбачену халепу з дружиною.

-Так ви приїхали не самі! У Тулу, і зі своїм самоваром! Сиділи б спокійно біля дружини. А то морочите голову одинокій жінці. Мені через десять днів повертатися додому, а ніякої романтики від цих процедур за весь час і не відчула.

-Олю, я щось придумаю. Не хвилюйтесь. А зараз піду. Понесу дружині полудень. Там біля неї уже один шминдрик вертиться.

У приймальному відділенні була невеличка швейна майстерня. Працював там при постійно розчинених дверях незavidний

мужичок. Латав білизну, перетягував меблі, обслуговував, коли було потрібно, і відпочиваючих.

Гурік вирішив звернутися по допомогу до нього.

-Шановний, ви не могли б допомогти знайти на десять днів якусь пристойну квартиру? До мене завтра приїжджає дружина. Не знаю, де можна бідо б їй зупинитися.

-Чому не допомогти. Я проживаю у двох кілометрах від Моршину у власному будинку. Можна у мене зупинитися.

-То завтра після обіду покажете?

-Я розповім вам і самі знайдете. Перша двоповерхова хата у наступному селі по Стрийському шосе. Собаки у дворі немає. Двері до вечора відчинені – там дружина. Заходите і піднімаєтеся на другий поверх. Перша кімната наліво. Два ліжка, столик. Умивальник – у коридорі. Електрика підведена.

Ось вам ключі. Гроші беру наперед.

-Так вам вдячний! Беріть плату, - щиро дякував наш герой.

Ольга теж зраділа:

-Підемо сьогодні ж. Хоч в останні дні насолоджуюсь відпочинком. А то думала, що даремно поїхала у цей нудний санаторій.

-Тільки іти потрібно нарізно. Мене уже знає цей шминдрик Дмитро Павлович. Може щось запідозрити і розповісти дружині. Зустрінемося о чотирнадцятій годині біля хвіртки будинку. Побачите мене – і зразу заходьте. А я за вами.

-Ви ще й умієте ховатися від знайомих! Напевне – є досвід.

-У моделюванні є така тема, де потрібно навчитися ховати, а потім розшукати якусь інформацію, або відому навколишнім якусь річ, чи зустрітися вчасно у незнайомому місці двом людям.. Такі знання особливо потрібні у розвідці та контррозвідці. Там і розглядаються подібні ситуації.

-Це для мене якось дуже складно зрозуміти. Але згода – разом по вулиці не ходитимемо. Постараюсь бути достатньо точною. Потрібно буде звіряти наші годинники.

Рівно о чотирнадцятій Гарік підійшов до збудованого з білої силікатної цегли двоповерхового будинку на Стрийському шосе. Ольга уже була у дворі. Двір великий, гарно прибраний. Трава скошена. По периметру ростуть яблуні і вишні. Двері, як і казав швець, були відчинені. Разом піднялися на другий поверх. Чиста світла кімната, свіжа постіль, високі подушки. Ольга зразу ж роздяглася і лягла на ліжко. Гурік теж не затримувався...

-От яка славна охота, коли обом охота! – сказав безмежно задоволений і спітнілий Гурік. Він цілував розкішну Ольгу. Вона розслабилася і, потягнувшись ніби кішка, промуркотіла:

-Ніби сто пудів зняла з себе – так стало зовсім легко. Ти умієш задовольнити жінку. Я зразу по зовнішньому вигляду тебе оцінила. Будемо тут зустрічатися кожного дня. Ми повинні надолужити втрачені години задоволення.

-Невже я зможу кожного дня бути у такій чудовій формі?

-Це залежить не тільки від тебе, а й, повір мені, у більшій мірі від мене. Якщо жінка захоче – вона і мертвого спокусить та налаштує, - відповіла з поцілунком зворушеному Гуріку чорноока Ольга.

, З будинку вони вийшли нарізно. Гурік навіть встиг принести дружині полудень. Її стало значно легше і вечеряти вони пішли разом. Під час вечері у Гуріка з голови не виходила Ольга. Чорноока, у повному соку жінка була незрівнянно краща від пізнього бальзаківського віку дружини. Вони давно спали окремо і дружина його до інтиму не запрошувала. Гурік так замислився, що впустив виделку, потім замість солі простяг дружині гірчицю.

-Що з тобою? Часом з університету хтось не телефонував? Наберемо цього року студентів на перший курс?

-Саме про це постійно думаю, - не моргнувши оком, відповів декан. – На мікроклізьмах одна жіночка розповідала, що у їхньому місті в цьому році вдвічі менше випускників середніх шкіл. А її внучка єдина, що захотіла перейти у десятий клас. Усі інша поступатимуть до технікумів, училищ на базі дев'ятого класу.

Тепер, напевне, не наберемо студентів. А що буде у наступні роки? Хоча б нам до пенсії нормально допрацювати.

-Якось прилаштуємося. Ректор тобі ні в чому не відмовить. Перейдеш на іншу посаду. Станеш одним з проректорів.

-Ти так спокійно і розважливо розраховуєш. А дочці хто буде допомагати! Там такі ще довгі виплати за кредитами. Вони із зятем не справляться. Можуть повернутися сюди до нас. Ти цього хочеш?

-Чомусь зовсім не подумала.

-То потрібно думати! Візьму ще зо три аспіранти. Вони можуть добре допомогти матеріально. А ще планую організувати спеціалізовану вчену раду для захисту докторських дисертацій. Впевнений – Шевчук підтримає. Тоді можливості значно зростуть.

-Ти у мене розумник! Але тактовності тобі не завадило б. Чомусь налякав Дмитра Павловича. Жодного разу після зустрічі з тобою не зайшов. Може захворів? Така інтелігентна людина.

-Я йому нічого поганого не сказав. Хай приходить, якщо тобі з ним цікаво проводити час. Лише не захоплюйся – негідників завжди було важко розпізнати.

З Ольгою зустрічалися на Стрийському шосе кожного дня. Дійсно, вона уміла запалювати. Все підсміювалася над коханцем:

-Завагітнію, народжу тобі хлопчика. Що будеш робити? Славний буде хлопчик. На тебе схожий. Ти мені кошти на дитину даватимеш добровільно, чи прийдеться подавати на аліменти? У мене ж самої донечка майже доросла. З чоловіком можу розлучитися. То ти згоден, чи ні? Чого мовчиш?

-І тобі все подобається познущатися наді мною? Який може бути хлопчик! У мене росте внучка. Ти хочеш, щоб дочка з внучкою назавжди відвернулися від мене, - цілував усміхнену з прищуреними очима Ольгу захоплений коханець.

-Не бійся! Чого ви, чоловіки, такі полохливі? Хочу ще взяти своє.

Ось накохаюсь до безтями. А потім - додому, до рідного чоловіка, до дитини. І до наступного року ні-ні.. Буду лише тебе

згадувати. Писатимеш мені листи? Можна «до запитання». Або по Інтернету. Я ходитиму на головпоштамт до Інтернеткафе і там читатиму твої послання. Щоб ніхто не знав. Можемо якось домовитися і ти приїдеш до нашого міста. Зустрінемося.

-Звичайно, писатиму. Тебе важко буде забути. Якби не був жонатий, запропонував би тобі руку й серце!

А сам думав: «Не буде ніяких листів. І ніяких зустрічей. Ще чого не хватало. Накохаємося – і досить. Мені вдома і дружини вдосталь. Після розмов і розбірок зі студентами так втомлююсь, що не до кохання. Це тут потягнуло у гречку. Потрібно ж відпочити і душею, і тілом. Ольга дуже гарна. Але не моя».

Та у всіх в житті буває то біла смуга, то чорна.

Через декілька днів Гурік після обіду проводжав дружину на чергову екскурсію. Побачив, що до автобуса сідав і Дмитро Павлович. «Невже у них з дружиною щось є? Потрібно буде уважно прослідкувати. Не хватало, щоб з курорту я повернувся ще й рогатим!» - не виходило з голови.

Глянув на годинник – до зустрічі з Ольгою залишалось мало часу. На Стрийське шосе прийшлося поспішати. Двері у санаторному вестибюлі до стелі обкладені кольоровою скляною мозаїкою. Гурік не помітив, як з силою шарпнув двері. Скло не витримало, висковзнуло з рами і упало донизу. Прямо на Гуріка! Наш герой зойкнув, не розуміючи, що відбулося. По інерції ще зробив два кроки і лише тоді дійшло – скло порізало йому ногу вище коліна. Добре, що не впало на голову. З широкої рани потекла кров. Він сів на підлогу, затиснувши рану руками.

Адміністратор, яка знаходилася неподалік, підбігла до Гуріка:

-Що ви нарobili! Зруйнована вся така гарна, різнокольорова скляна стінка! Прийдеться вам платити. Та що з вами? Ой лишенько! На підлозі кров. Вся нога у крові. Зараз чимось замотаю.

Швиденько замотала ногу якоюсь салфеткою. Посадила Гуріка у крісло. Викликала лікарку. Марія Володимирівна спокійно

обробила і забинтувала рану.

-Куди ви так поспішали? Після процедур та обіду потрібно було б відпочити. Зараз відвеземо вас до Стрийської лікарні. Рана значна, але не смертельна. Потерпіть трохи, - усміхнулася лікарка.

-Може не потрібно до лікарні? І так загоїться.

-Напевне, прийдеться зашивати – широкий розріз. Не хвилюйтесь – якщо не буде ускладнень, то за тиждень зростеться. Тим більш, у таких активних чоловіків, як ви, все швидко лікується.

Санаторною автомашиною повезли до Стрия. По дорозі у вікно Гурік побачив – Ольга з опущеною головою повертається до санаторного містечка.

Гурік дістав мобільний телефон. Набрал номер Ольги:

-Люба, сталася пригода і мені терміново потрібно до лікарні у Стрий. Увечері тобі зателефоную. Не хвилюйся – все під контролем.

-Ти захворів? Учора ж був такий здоровий, що завидно було, – ніби дуже стурбовано запитала Ольга, - коли ми побачимося?

-Трохи прихворів. Усе потім поясню. До зустрічі.

-То мені розраховувати на тебе, чи ти вирішив мене залишити. Усе ж було так чудово і гармонійно. Кажі зразу відверто, - наполягала стривожена коханка.

-Напевне, ми не зможемо деякий час зустрічатися. Так склалася обставина. Це не залежить від мене - нервово хотів якось пояснити Гурік, поглядаючи на ніби байдужого водія.

-Ти звичайний тюхтій! Не міг сказати прямо у вічі, що «поматросил – и забросил»? Я ж тобі віддавалася усією душею. Ти такий самий негідник, як і всі інші чоловіки! А мені що накажеш робити ще тиждень? Іти знову на озеро? Я уже там досить належалася, поки зустріла тебе.

-Не гнівайся, у мене трохи поранена нога. Будуть у Стрию зашивати рану. Прийдеться декілька днів полежати.

-От мерзотник – знайшов причину! – перервала зв'язок коханка.

-Що, не розуміють нас жінки? - з іронією запитав водій. – Вони усі такі. Їм потрібно від чоловіка лише задоволення та гроші. Візьміть закурить, - простяг цигарки, - на душі трохи легше стане.

У лікарні швидко зашили рану і відправили назад до Моршина.

-Декілька днів постільного режиму і все затягнеться. Ноги у вас не обросли жиром. Не турбуйтеся – все буде добре.

Дружина повернулася увечері. Побачила Гуріка з покладеною на спинку ліжка перев'язаною бинтом ногою і злякалася:

-Що ти наробив? Невже встиг за цей час побитися з кимось? На тебе не схоже, – забідкалася вона.

-Упало скло на ногу. Полежу декілька днів. Принеси мені щось поїсти – на вечерю я не зміг піти. А у палатах тут не обслуговують.

-Тебе ні на мить не можна залишати одного! Завжди потрапиш у якусь халепу! Де ти знайшов це скло? Як все сталося?

-Виходив з вестибюля – і вітраж упав прямо на мене. Добре, що не на голову. А то могло б бути значно гірше.

-Я бачила у вестибюлі – немає того кольорового вітражу. Думала, будуть міняти. А то ж вітраж досить старий, не дуже був виразний. Велика рана? Уже обробили?

-Та зашивали у Стрию. Лікар сказав – усе швидко затягнеться.

-Нам же незабаром повертатися додому. Костилі потрібно буде якісь шукати? Чи обійдемося без костилів?

-У нас ще є два тижні . Впевнений – костилі будуть не потрібні. Я, ти добре знаєш, живучий!

Дійсно, за чотири дні Гурік потихенько почав ходити. Дружина весь цей час була з ним. Приносила їжу, водичку. Розважала розмовами. На п'ятий день Гурік уже сам пішов на процедури.

Ольга ні разу не зателефонувала. Не запитала, як він себе почуває. Та уже, напевне, і закінчила «лікуватися». Поїхала додому. Адреси вона не встигла йому дати. Тому писати листи не було куди. Та й не було потреби. Воно й на краще. Спокійніше. І совість не тривожить, що обманув таку привабливу жінку.

А Дмитро Павлович зо два рази приходив до палати. Щиро поспівчував людині:

-Так не повезло вам! Процедури пропускаєте. Дружина весь час повинна бути біля вас. А вона ще хотіла на спектакль до Львову поїхати. Там буде «Юланта» - чудова вистава!

-Якось переживемо без спектаклів. Тут хоча б не було якогось ускладнення. Ніби стає мені все легше.

-То швидше одужуйте. Разом підемо до ресторану. Тут у «Моршинському» непогана кухня.

-Дякую за побажання і пропозицію. Заходьте. А то і гарну компанію не встигли ми з дружиною за ці дні завести. Можемо у преферанс пару разів зіграти.

Приїхав зі Стрия провідати їх Микола. Співчутливо зауважив:

-Ну, друже, бачу - ти пройшов уже всі відомі види лікування! Як почувашся? Ви за ці дні так до мене у Стрий і не приїхали. Думав повезти вас у Карпати до дочки. Вставай швидше на ноги.

-Думаю, через пару днів приїдемо до тебе.

Гуріку стало зовсім добре і вони з дружиною поїхали до Миколи. Як і домовилися, повіз їх Микола до Сколе.

Уже через десяток кілометрів почалися гори. Карпатські гори не такі уже й високі. Але вражають своєю неповторною красою. Вкриті модриновими, смерековими і буковими лісами, вони весь рік зелені. Ніби молоді. Не піддаються старості. Особливо гарні весною і влітку. Здалеку видно полонини, на яких випасають овець. Стрімкі кручі, багато гірських річок з мальовничими водопадами. Річки стають грізними, коли ідуть дощі. Часто стали затопляти не тільки села, але й міста. Інтенсивна вирубка лісів в останні десятиріччя призвела до значних повіней, зсувів ґрунту, руйнувань будинків.

-Раніше в горах вівці пасли великими отарами. Виробляли прямо на пасовиськах багато бринзи. Стригли овець і заготовляли вовну. В гірських селах і зараз багато людей мають верхній теплий одяг з овечої шерсті. Та останніми роками цивілізація добралася і сюди.

Молоді тут залишається все менше. Адже робота на полонині важка з весни до пізньої осені. Молодь хоче мати кращу освіту. З міст мало хто повертається назад. Передавати досвід чабанам нікому. Отари з кожним роком зменшуються. Зменшується з кожним роком і кількість гірських сіл. Врятувати ситуацію може зелений туризм, який у світі стрімко розвивається. Людей тягне відпочити на природі. Але у нас немає підтримки з боку держави. Кредити надають під високі відсотки. Гарно облаштувати готелі і оселі для туристів дуже дорого. Мало хто за це береться.

Дочка Леся зустріла гостей надзвичайно радісно і привітно. Вона закінчила Львівський медичний університет і уже декілька років працювала у Сколе стоматологом.

-Після Львову як ви себе тут почуваете? Не тягне до міста? – це проявив свою цікавість Гурік.

-Так у нас тут теж місто – районний центр. Я виросла у Сколе і красивішого краю не бачила. Усіх і усе навколо тут знаю. Люди тут дуже привітні. З дитинства звикла часто ходити у гори. Скільки там чорниці, білих грибів, малини, суниць. Он бачите – через річку підвісний пішохідний міст. Відпочинете і можемо піти на мою улюблену галявину. Вона недалеко за мостом.

-Дуже хотілось би піти. Але боюсь зашкодити нозі. У мене недавно була травма. Не хочу ризкувати.

-Чоловік хай відпочиває. А мені ви покажіть, будь ласка, свою галявину, - зацікавилася дружина Гуріка.

Гурік з Миколою залишилися сидіти на веранді будиночку, у якому проживала Леся. Поряд на круглому столику з вигнутими ніжками стояло вино і нарізана бринза. Випили по чарці, закурили.

Микола колись працював у цих місцях і з захопленням згадував ті радісні для нього часи.

-Ця стрімка річка, що тече вниз, називається Стрий. По ній сплавляли до нашої лісопилки ліс. По два-три плоту щоденно приганяли до причалу. Хлопці, що займалися сплавом, були дуже

завзяті. Спритні, сильні. Адже пригнати пліт не така проста справа. Річка має багато поворотів. Є мілкі місця з виступаючим камінням. Потрібно вчасно пліт повернути. Скерувати на глибше місце. Не вдаритися об високий беріг. А то може пліт розбитися - і робота багатьох людей буде зведена нанівець. Хлопці співучі, веселі. Дівчата такими захоплюються. Як співається у пісні:

Тече, біжить ріка дзвінка,
Виспіває в гаю.
Ти вийди в ранній час хоч раз -
На вроду глянь мою!

-А ти сам сплавом лісу у молодості займався? Як почуває себе людина на плоту посеред стрімкої річки?

-Один раз попробував підручним. Мало не розбили плота з моєї вини. Я неправильно загібав веслом. Більше не пробував. Злякався. Адже, якщо непевно стояти, з плоту може змити хвилиною.

А ось на лісопилці у мене все виходило добре. Лісопилка була при місцевому великому деревообробному комбінаті. Скільки там зробили меблів, вікон, дверей, паркету! Скільки різних дощок та брусків пішло звідти на будівництво! Все дерево на будинках навколо з нашого комбінату.

Тепер комбінат переживає важкі часи. Заготівля лісу значно зменшилася. Бізнесменам, щоб швидше одержати прибутки, вигідніше продавати саму деревину, ніж хвилюватися за обладнання, мати справу з людьми, податковою службою. Лісопилка працює два дні на тиждень. Кваліфіковані кадри звільняються, шукають вигідніші пропозиції.

-А у доньки робота весь час є?

-Зуби скрізь лікувати потрібно. Вона задоволена. У великих містах стоматологічні кабінети на кожному кроці. У Сколе вона ж

одна. Були випадки, вночі навіть зверталися. Люди її поважають. Не даремно вона вибрала таку потрібну професію.

Повернулися Леся з дружиною. Принесли повні кошики білих грибів та по відерцю малини. Дружина була захоплена:

-Я ще не бачила, щоб білі гриби росли на кожному кроці. Дивись, які гарні! Жодного червивого не попалося. Сироїжок, маслят ми просто не брали. Не було куди.

-Це їх вихідними трохи визбирали. Крім того, я ж знаю місця, до їх росте значно більше, - промовила задоволена Леся. – Ось лише чорниці не назбирали. За нею потрібно іти значно далі.

-Що ж ми з цими грибами будемо робити? - не розумів Гурік.

-Поріжемо, трохи посушимо у Моршині. А тоді заберемо додому. Ти у нас таких гарних не купиш. Може, діти осінню приїдуть у гості. Вгостимо таким незвичним делікатесом.

-Як ваша дочка почувається у Данії? – це Микола.

-Захистила дисертацію. Працює у інституті викладачем.

-От що значать гени! Діти ідуть стопами батьків. З двірників мало хто виростає до професора. Багато значить виховання та приклад батьків. Діти часто хочуть стати кращими від рідних. І це нормально. Батьки тоді пишаються своїми спадкоємцями. Тепер, коли так багато спокус, сто програм телебачення, комп'ютерні ігри, Інтернет, важко заставити дитину гарно учитися. Але, коли з малих років поставити дитину у певні рамки, вона з радістю іде до школи, старається не засмутити батьків поганою оцінкою.

Пообідали у Лесі і Микола повіз гостей до Моршину. По дорозі показав гору, на якій стоїть висока, далеко видна навкруги, велична статуя Захару Беркуту

-Не пустив Захар Беркут татаро-монголів до рідного краю. Втратив рідного сина, але захистив народ. Чи є зараз такі у нас можновладці? – гонорово промовив Микола.

-Це питання риторичне. Не будемо про політику. У вузах наказом міністра освіти заборонена політична агітація.

-Так студенти завжди були політично активними. Що, душе ініціативу молоді? Хто тоді буде розбудовувати державу?

-Вони, коли потрібно, мітингують за межами навчальних закладів. Нікого не слухають. Наш ректор хотів якось вмішатися. Студенти зразу повідомили по це адміністрацію президента. Ректору зробили з Києва зауваження.

Подивилися місцевість, до проходить знаменитий газопровід «Уренгой-Помари-Ужгород». Труба діаметром майже півтора метри до гори прокладена під річкою та під землею. А ось по горі прокладена на поверхні. Пофарбована у білий колір, товста труба тягнеться по лощині до верхівки гори, мов дракон. Чомусь навіть примітивних огорожень немає. Автомобільна дорога проходить від труби на відстані метрів двісті. На узбіччі дороги попереджувальний напис – «Газопровід».

-Не було спроби зірвати газопровід, чи якось зашкодити? Він так спокусливо розташований на виду.

-Кажу вам – при радянській владі у декого і зброя залишалася. Були випадки її застосування. А тепер - тихо. У кожного роботи багато, щоб прогодувати родину. А найактивніший прошарок населення виїхав на заробітки за кордон. У багатьох селах залишилися лише старі люди та діти.

На узбіччях дороги у деяких місцях люди продавали якісь вишивки, вироби з дерева, ковальські витвори, мисливські ножі з гарними ручками, сопілки, шкатулки, зроблені іграшки. Продавці були одягненні у національні барвисті костюми. Особливо чоловіки – у крислатих темних з вишитою стрічкою капелюхах.

Зупинилися. Дружина довго розглядала і нарешті вибрала полакованого коника-свистка з дерева.

-Майстерно зроблено. Витвір мистецтва. Будемо на нього дивитися і згадувати нашу чудову поїздку до Сколе. Миколо, ви умієте показати свій край у найкращому вигляді.

-Кожен закоханий у місцевість, де він народився і виріс. Перед другою світовою війною звідси на Захід, в США, Канаду виїхало багато людей. Тепер частина з них повертається, щоб померти на своїй батьківщині. Багатий українець з Канади Петро Яцик заснував недавно Всеукраїнський конкурс з української мови і дає на це кошти. Чомусь жоден мільярдер, що заробив ці мільярди саме на Україні, такий конкурс не здогадався заснувати. На благодійні цілі мільярдери майже нічого не виділяють.

Наступного дня дружини прийшла з прийому від лікарки трохи збуджена і рішуче заявила:

-Там біля кабінету лікарки пропонують натуральні масла і настоянки швейцарської фірми «Вівасан». Масла лимона, апельсина, евкаліпта, настоянку чорниці, креми на основі цих масел та інше. Все це натуральне. Зроблено у Швейцарії. Ось рекламний проспект з рекомендаціями по їх застосуванню та ціни. Ціни, звичайно, кусаються. Але нам потрібно з тобою деякі засоби купити. Вони дуже корисно впливають на організм людини.

Гурік уважно почитав рекомендації.

-Це ж БАДи! Біологічно-активні домішки. Багато з них не рекомендуються до застосування у країнах Євросоюзу. Тому і возять до Росії, України та інших республік СНД. Невже це так важко зрозуміти жінці з науковим званням?

-Хай будуть БАДи! Я хочу попробувати. А то шкіра старіє, обвисає. Жінці потрібно постійно доглядати за своєю зовнішністю. Адже чоловіки перестануть звертати на неї увагу. Навіть у віці за п'ятдесят-шістьдесят років увага чоловіків окрилює, надихає жінку.

-Добре, купуй, що бажаєш. Дивись лише, щоб не зашкодити своєму здоров'ю. А то потім можна довго лікуватися.

Накупила дружина різних масел, якихось ароматизаторів.

-У нас же вдома є лампа для ароматичної терапії. Ми її жодного разу не використовували. Це може підтримати наші виснажені організми. Я тепер цим займуся більш щільно.

Знаєш, мені запропонували стати розповсюджувачем продукції «Вівасан». Тоді матиму знижку на всі товари тридцять відсотків. Я уже зареєструвалася. Запропоную масла колегам по роботі.

-Хочеш мати лишній клопіт – розповсюджуй. Я почуваю себе добре і без всякої аромотерапії. Ось гастрит уже відступив. Через рік-два сюди знову приїду і закріплю лікування. Так рекомендує наша лікарка. А ти як себе почуваєш?

-Теж непогано. Пройшла ці процедури і ніби помолоділа, заспокоїлася. На роботі стомилася. Не дуже мені подобається керувати кафедрою. Але не хочу відставати від тебе у цьому плані. Можу ще захотіти писати докторську. Ти допоможеш?

-Гадаєш, що докторська дисертація – це так легко! Як мене вона вимотала! Скільки забрала здоров'я! Щоб написати Шевчуку – створили цілу бригаду, яка працювала декілька років. Правда, все згодом нам з тобою окупилося сторицею.

-То створиш і для мене бригаду!

-Станеш одержувати зарплатню на триста гривень більше. Хіба для нас триста гривень на місяць щось значить? А скільки потрібно вибігати, скільки потратити нервової енергії! Гадаю, не потрібно, мила, нам у передпенсійному віці цим турбуватися.

-Напевне, ти правий. Для жінки достатньо і досить гарного статусу кандидата наук. Я і так на високій посаді. У мене на кафедрі навіть два професори у підпорядкуванні.

-Бачиш, як легко вмовити розумну жінку. У деяких питаннях жінки приймають більш раціональні рішення, ніж чоловіки. Не даремно в старовину у суспільстві був матриархат. Жінки тоді керували чоловіками і ладу, напевне, було більше, ніж зараз.

Повернулися вони додому у кінці липня. Гурік - зразу ж до університету. А тут по набору студентів на перший курс майже повний крах! На спеціальність, де в основному викладала предмети кафедра Гаріка, подано лише шість заяв! Це при необхідних не менше п'ятнадцяти. На дві паралельні спеціальності

набрали лише половину студентів. При такому наборі кількість ставок викладачів потрібно зменшити вдвоє. На інших факультетах ситуація гірша, ніж у минулі роки, але терпима.

Гурік – до ректора Шевчука:

-Що будемо робити? Потрібно різко скорочувати кількість викладачів. На пів ставки зможуть працювати лише пенсіонери. Та ще й не кожен захоче. Топтатися доцентів кожного дня на факультеті за півтори тисячі гривень на місяць?

-Тут ще одна погана новина., - аж якось змарнів на очах завжди такий впевнений ректор, - Верховна Рада прийняла новий закон про пенсійну реформу. Науково-педагогічні працівники, що отримують наукову пенсію, можуть працювати, лише одержуючи звичайну пенсію за віком. А ця пенсія складає десь всього тисяча-тисяча триста гривень. Який зміст працювати. Пенсіонери самі звільняться. От і не потрібне буде скорочення.

-Тоді різко впаде процентне відношення викладачів з науковими ступенями. Нас не акредитують на статус Національного. Можемо не витягнути і на четвертий рівень акредитації, - розгублено промовив Гурік, - зарплатня у всього керівного складу різко упаде. Перейдемо до складу другорозрядних вузів. А ми завжди були одним з найкращий навчальних закладів у місті.

-Є пропозиція створити ще дві-три ради для захисту кандидатських дисертацій і хоча б ще одну докторську раду, - невпевнено тихим голосом ректор. Терміново беріться за цю справу. Можливо, таке рішення нас врятує.

-Але ж це дасть ефект лише через три-чотири роки! А що будемо робити зараз? – не знаходив відповіді Гурік.

-Запишіть до своїх аспірантів ще по одному науковому керівнику. Так на кожних три аспіранти ми зможемо мати по одному доценту без захисту дисертації.

-Так – це єдиний зараз вихід. А що буде з моїм факультетом?

-Прийдеться приєднати його до екологічного. Там теж маловато студентів. Разом з вашим буде достатньо.

-Хто тоді буде деканом?

-Це вирішує вчена рада університету. Кого виберуть. У декана екологічного факультету авторитет теж високий. Потрібно провести відповідну роботу серед членів вченої ради, щоб вас вибрали.

-Ви ж знаєте – мене в університеті не поважають, знаючи наші з вами особливі відносини.

-Поважають, не поважають – хай нікого це не хвилює. Я дам вказівку проректору з виховної роботи, щоб забезпечив необхідний нам з вами результат виборів.

Гурік активно включився у ніби рятівну для університету, а насамперед, особисто для себе діяльність.

Проведена проректором з виховної роботи агітація результатів не дала. Навпаки, всі зрозуміли – Гурік матиме ще більший вплив на хід справ в університеті. Навіть не зважили на те, що йому напередодні за мляво підтриманим невеликою більшістю голосів вченої ради представленням ректора було присвоєно почесне звання «Заслужений працівник освіти».

На вченій раді у різкій формі виступив професор Багрій:

-Як може керувати новим великим підрозділом людина, що фактично розвалила свій колись стабільний факультет, який зробили навіть інститутом. Ми всі знаємо, що це за так звані інститути! Створили кормушку для деяких керівників. Кількість студентів у цьому інституті за останні роки різко зменшилася. А на спеціальність, куди завжди набирали три групи, цього року не набрали жодної! Була слухна пропозиція, яку підказали два головних управління облдержадміністрації, готувати майже сто нових фахівців на рік. Чомусь цю, таку своєчасну пропозицію, яка могла врятувати інститут, відкинули. Навіть не розробили документи до Києва. І ось вам результат – немає факультету.

Пропоную деканом новоствореного факультету вибрати професора Сулиму. У нього все ладиться на екологічному. Впевнений – буде добре і на об'єднаному.

Ректор намагався якось проштовхнути Гуріка. Наполягав, що це відомий у академічних колах і дуже активний учений:

-Здійснює наукове керівництво біля десятка аспірантів. Працює над організацією такої необхідної для університету докторської спеціалізованої ради. Саме такі спеціалісти повинні очолювати наші факультети. На них буде рівнятися студентська молодь.

Не послушали. За Сулиму було подано 38 голосів. За Гуріка – 11.

-Буде менше турбот! – промовив награно веселим голосом Гурік. А сам подумав: «Ось і допрацював! Не хочуть підтримати навіть колеги. Віддав стільки сил університету і тепер прийдеться перейти на посаду простого професора. Можливості значно уріжуться. Чому було не підтримати доцента Величка, попрацювати, постукати добре у двері міністерства і відкрити нову спеціальність! Послухав ловеласа Гаріка. Добре, що хоч та історія з Сусаною Данилівною не набрала розголосу.

Дружині теж без моєї підтримки буде не солодко. Вона уже встигла посваритися з деякими керівниками.

Щоб хоч ректор Шевчук не махнув на нас рукою».

Дружина вдома втішала:

-Не бери в голову! Якось проживемо. Саме головне – щоб були здорові. А нові можливості завжди можна знайти.

Прийшлося Гуріку залишити просторий кабінет. Виділили йому невелику кімнатку, як голові новоствореної докторської ради. Працювати доводиться на повну ставку професора. Турбот зі студентами значно додалося. Рятують аспіранти та докторанти...

Ш У Р І К

Ректор Шевчук, якого студенти зразу ж нарекли Шуриком, за роки роботи у обласних структурах набув значного бюрократичного досвіду. Він працював з людьми, ніби переставляючи шахи на великій шахівниці життя. Для нього люди були саме шаховими фігурами. Любив грати красиво, не ординарно. Ніколи не поспішав з рішеннями. Ходи були завжди тендітно продумані і точно вивірені. Партії часто приходилося відкладати і догравати після тривалого аналізу. Зате яку насолоду одержував, коли виходив несподіваний для навколишніх ендшпіль. Але навіть у видатних гротмейстерів трапляються прикрі і несподівані помилки.

Саме так сталося з організацією факультету заочної освіти.

А тепер ось виявилось - і з повною підтримкою Гуріка. Сигнали про те, що його давній приятель фактично став тіншовим ректором, надходили давно. Він міг протиснути якесь своє рішення мимо проректорів. Часом не прийти на ректорат, чи учену раду, пославшись на погане самопочуття. Наполіг, щоб дружину, яка зовсім не мала досвіду роботи у вузі, вибрали зав кафедри. Та ще й у його безпосередньому підпорядкуванні. Дружину щорічно робить головою декількох Державних екзаменаційних комісій. Набрал значно більше аспірантів, ніж дозволяється нормативами. З аспірантами не все гладко. Дисертації переписуються, компонуються. Лише перефразовуються цілі розділи під нові теми. Ходять вперті слухи, що за все беруться великі хабарі. Добре, що ВАК поки вірить авторитету Гуріка і експерти не особливо вчитуються в тексти робіт. Але ж це до пори, до часу. Може бути дуже велика неприємність. Розформують спецраду. Потім відкрити знову не так просто. А захищатися у чужих спецрадах важко.

Звичайно, ректор був дуже вдячний Гуріку за написані колись дисертації та домовленості із їх захистом. Але потрібно чітко розуміти, що навіть кожна велика дяка має певну межу.

У Гуріка і так найбільший в університеті оклад з поміж деканів. Таку приймальню йому дозволили організувати. Чотири заступники. Два секретарі. У ректора один. А тут – аж два! Навіщо? Але що не зробиш для такого бувалого і дуже потрібного приятеля.

Та вибори нового декана на останній вченій раді ніби відкрили ректору очі. Дійсно, розвалити такий гарний колись факультет. Ректор майже ніколи туди не заходив, повністю довірившись Гуріку. Тепер, напередодні нового навчального року разом з комісією вирішив подивитися. Побачене прикро вразило.

Лабораторії ніби чисті. Двері, вікна у порядку. Підлоги пофарбовані. Але ж прилади, обладнання старе. Ще давніх радянських часів. Майже все не працює. Попросив продемонструвати пару лабораторних робіт. Показали на комп'ютері. У віртуальному вигляді.

-А на приладах можна продемонструвати? – не зрозумів здивований ректор. - Це ж лабораторна робота. Студент повинен виконати вимірювання своїми руками.

-Немає на чому, - невесело відповів зніяковілий лаборант, - все обладнання вийшло з ладу. Боїмося, що скоро і показати буде нічого. Тримаємо, як експонати.

-Ця лабораторія закріплена за чиєю кафедрою? – роздратовано запитав майже приголомшений Шевчук.

-За кафедрою дружини Гурія, - розгублено опустив голову досвідчений лаборант, переминаючись з ноги на ногу.

-Запишіть, - повернувся до проректора Шевчук, - у наказі про підготовку університету до навчального року зав кафедрою оголосити догану. Дати термін - до кінця осіннього семестру виправити ситуацію з обладнанням лабораторій. Певні кошти я надам. Ви проконтролюєте виконання.

Дружина зустріла цю звістку у сльозах:

-Це так Шевчук дякує за твою безкорисну допомогу і вірну службу! Мало, що перевів у рядові професори? Так тепер до мене добирається! Чим ми йому не вгодили?

-Самі винні! – махнув роздратовано рукою Гурік, - не потрібно було тобі переходити сюди на роботу. Адже непогано було і у твоїй бурсі. Захотілося більше. Краще синиця в руках, ніж журавель в небі! Тепер поспробуй довести до потрібного рівня обладнання розвалених лабораторій. Шевчук грошей багато не дасть. Всі кошти ідуть на підтриманні у зразковому вигляді території університету. Недавно для охорони у трьох місцях поставили нові красиві закриті кабінки. Від кого охороняється? Прийдеться зі студентів хоч якихось коштів трохи зібрати. Або за свої купувати. Проректор досконально перед Новим роком перевірить.

-Не хватало ще купувати за свої! – аж підстрибнула розчервоніла і знервована дружина, - піду до Шевчука доказувати, що університет на такі цілі повинен розкошелитися.

Але Шевчук, як не розпиналася і доказувала дружина Гуріка, дав менше половини необхідного:

-Потрібно було щороку частинами все оновлювати. Не думали про це раніше – тепер знайдіть зацікавлених спонсорів.

-Звідки можуть бути спонсори? Раніше заочників було багато, які працювали в організаціях, на фірмах, підприємствах. Вони часто приносили якісь прилади, плакати, інструменти. Тепер заочників зовсім мало. Не знаю, що й робити. Перенесіть, будь ласка, термін виконання наказу десь на рік пізніше.

-Не в моїх правилах переносити терміни! – промовив Шевчук і відвів очі до вікна, - що це буде за керівник, який не шанує свої накази. Ні! Думайте, як зараз все зразково виконати.

До грудня дружина Гуріка майже нічого не зробила. За невиконання наказу ректор безапеляційно оголосив їй сувору догану і надав новий термін – три місяці.

-Ще одне упущення – і тебе звільнять з університету по статті! – жажнувся стривожений Гурік, - сама подавай заяву про перехід на посаду доцента. А то невідомо, як надалі повернуться події.

-Чому ти такий розгублений? У новому семестрі знайдемо якісь спонсорські кошти заочників. Впевнена.

Та коштів сторонніх не знайшлося. З своєї зарплатні не вийшло – прийшлося дочці послати на оплату чергового внеску кредиту.

Проректор був прискіпливий. В університеті працював давно. Знав про хабарництво та невдячність Гуріка по відношенню до колишнього ректора Миколи Тихоновича. Декілька разів прискіпливо перевіряв стан лабораторій. Написав детальну доповідню Шевчуку. За невиконання наказу ректора дружину Гуріка було звільнено з університету.

А невдовзі і сам Шурік був позбавлений всіх учених звань та з великою ганьбою полетів з посади ректора.

Так доля завжди справедливо і заслужено поступає з людьми, які забувають про все добре, що було для них зроблено. Вона наздоганяє їх на вершині слави і жорстоко скидає додолу.

Липень 2011 року.

З М І С Т

1. Гарік.....	4
2. Гурік.....	49
3. Шурік.....	103

Літературно-художнє видання

Половинчук Валерій Павлович

Л Ю Б О В
П Е Д А Г О Г І Ч Н А
П О В І С Т Ь

Вінниця. Видавництво Саміздат. Тел. 65-75-30

Наклад 500 прим.

Романтика та буденність життя студентів і викладачів одного з університетів сучасної України у новому творі академіка В.П.Половинчука. Повісті «Від хулігана-пастушка – до академіка», «Закоханий хабарник», «У кожного своя доля» та роман «Любов зла – полюбиш...» з циклу «Наші реалії» вийшли з друку у 2010-2011 рр.